

”Kan vara att hustrun ville skiljas.
Maken blir vansinnig och dödar
barnen för att sedan försöka ta livet
av sig själv?”

**En kritisk diskursanalys av hur ansvar språkligt
konstrueras mellan föräldrar i ett digitalt
diskussionsforum**

Av: Ina Kallemur

Handledare: Theresia Pettersson
Södertörns högskola | Institutionen för kultur och lärande
Kandidatuppsats 15 hp
Svenska | Hötterminen 2025

Sammanfattning

I den här studien undersöks hur ansvar diskursivt konstrueras mellan två föräldrar i ett svenskt diskussionsforum. Analysverktygen är hämtade från den systemisk-funktionella grammatiken och används för att undersöka deltagare, processer och omständigheter. Analysens resultat används sedan för att kritiskt granska samhällsliga ideologier om föräldrar och kön. En transitivetsanalys utförs på 73 kommentarer i ett anonymt digitalt diskussionsforum, där ett fall av barnamord diskuteras. I forumet har tre avgörande nyhetsrapporteringar haft en hypotetisk påverkan på den diskursiva ansvarskonstruktionen, denna hypotes är utgångspunkten för både analysens, tematiseringens och resultatets disposition.

Studiens resultat visar att pappans roll som aktör ökar i takt med medias rapporteringar, medan mammans frekvens sjunker. Genom en analys av orsakssamband visar sig främst mammans mentala och relationella processer ha en kausal funktion. Det blir också tydligt att diskursen konstruerar två olika typer av ansvar, en som direkt kopplas till materiella våldshandlingar och en som kopplas till känslor och attityder gentemot fenomenet *skilsmässa*.

Nyckelord / keywords: *mom-shame, motherhood, genus, diskursanalys, kritisk diskursanalys, ansvar, SFG, funktionell grammatik, kön, discourse + mothers, online + mom, filicide + paternal OR maternal, critical discourse analysis, systemic functional grammar,*

English title: "Could be that the wife wanted a divorce. The dad goes insane, kills the kids and then tries to end his own life?" – A Critical Discourse Analysis of How Responsibility is Constructed in a Swedish Discussion Forum.

Innehållsförteckning

1 Inledning och bakgrund	1
1.1 Syfte och frågeställningar	2
2 Forskningsöversikt	3
2.1 Kön och ansvar.....	3
2.2 Digital kommunikation som forskningsobjekt.....	6
3 Studiens teoretiska ramverk	7
3.1 Kritisk diskursanalys.....	7
3.2 Systemisk-funktionell grammatik	8
3.3 Den ideationella metafunktionen	9
3.3.1 Deltagare och processer	9
3.3.2 Orsakssamband	10
4 Material	11
4.1 Tematisering.....	11
4.2 Omfattning och urval	12
5 Metod	14
5.1 Metodmotivering.....	14
5.2 Analyskategorier och genomförande	14
5.3 Exempelanalyser	15
5.4 Sammanfattning	17
6 Resultat.....	18
6.1 Analysresultat från Fas 1.....	18
6.1.1 Materiella processer och ansvar	19
6.1.2 Mentala processer och orsakssamband	22
6.1.3 Sammanfattning av Fas 1	23
6.2 Analysresultat från Fas 2.....	23
6.2.1 Materiella processer och ansvar	24
6.2.2 Mentala processer och orsakssamband	26
6.2.3 Sammanfattning av Fas 2.....	27
6.3 Analysresultat från Fas 3.....	28
6.3.1 Materiella processer och ansvar	29
6.3.2 Relationella och mentala orsakssamband	30
6.3.3 Sammanfattning av Fas 3	31
6.4 Medias påverkan	32
6.5 Materialets reaktioner och orsaker	33
7 Diskussion.....	35

7.1 Ansvarskonstruktion: kön, föräldrar och media.....	35
7.3 Kritisk reflektion och framtida forskning	37
Referenser	38

1 Inledning och bakgrund

På tisdagsmorgonen den 23 april 2024 tar en pappa med sin sjuåriga dotter och åttaåriga son till McDonald's där de köper frukost som tas med hem. På vägen stannar de vid Lidl där barnen får välja bullar, kakor och läsk. Väl hemma dukar pappan fram den inhandlade maten på ett barnbord i vardagsrummet. Samma morgon, omkring klockan tio, mördar han sina två barn genom att kväva dem och försöker därefter ta sitt liv genom att hugga sig i bröstet (Södertälje tingsrätt B 1357–24). Ungefär åtta timmar senare kommer mamman hem och ringer 112, under samtalet har pappan barrikerat sig i det sovrum där barnens kroppar ligger. *Utredning misstänkt grovt brott* lyder nyhetsrubriken som Expressen publicerar bara någon timme efter mammans nödsamtal (Expressen 2024). Tre minuter efter att artikeln publiceras skapas en diskussionstråd i ett anonymt forum, där allmänheten börjar spekulera i vad som hänt, varför och hur.

Under den här tiden var jag föräldraledig med min dotter och bosatt några kilometer från brottsplatsen. Den fysiska och emotionella närheten gjorde att jag följde nyhetsrapporteringen intensivt och hamnade till slut inne på det diskussionsforum denna studie utgår från. När jag läste inläggen sent in på nätterna så förvånades jag över hur ofta mamman nämndes. Hennes vilja, identitet och civilstatus var ett återkommande tema i diskussionen genom påståenden som ”hon knullade mannens hjärna såpass mycket att han började få psykiska besvär” och ”mamma fick en psykos och pappa försökte rädda”. Dessa uttalanden i kontrast till de om pappan där han ”mördat barnen för att straffa mamman” eller ”... mördat barnen och försökt mördat hustrun som velat ta ut skilsmässa” väckte en fundering om varför diskussionen så ofta cirkulerade runt mamman. Även efter att hon friats från misstankar, pappan häktats och senare också döms. När jag sedermera påbörjade studien utifrån denna fundering blev det tydligt att ytterst få svenska språkvetenskapliga studier gjorts på det jag intresserar mig för. Flertalet utgår från engelska eller australiensiska institutionella diskurser för att besvara liknande frågor, därför är den föreliggande studien än mer aktuell. Jag kommer i min studie utrona hur ansvar språkligt konstrueras mellan föräldrar, i det nämnda diskussionsforumet om en pappa som mördar sina barn. Syftet är att kritiskt granska den samhälleliga kontexten som möjliggör för hur mamman och pappan representeras i olika representationer av handlande. Studien utgår således från den kritiska diskursanalysens grundantagande att språk både *formar* och *formas* av samhälleliga ideologier och normer (Fairclough 2010; Wodak & Meyer 2016).

Brottets händelseförlopp klargjordes successivt genom sporadiska nyhetsrapporteringar, tre av dem har jag noterat som extra intressanta för diskussionens ton, attityd och tema. Min hypotes är således att nyhetsrapporteringen påverkat hur ansvar konstrueras. Det studien främst undersöker är hur

ansvar språkligt konstrueras i det beskrivna diskussionsforumet, i relation till sociala föreställningar om kön och föräldrar¹.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet är att genom kritisk diskursanalys undersöka hur ansvar språkligt konstrueras i ett anonymt diskussionsforum. Analysen fokuserar på hur en mamma och pappa diskursivt representeras i olika typer av handlande för att dels avtäcka idéer om kvinnans moderliga roll, dels för att granska samhälleliga föreställningar om kön. De frågor som vägleder analysen är:

1. Hur konstrueras ansvar?
2. Hur påverkar medias rapportering ansvars konstruktionen?

För att besvara fråga 1 utför jag en transitivitetanalys. Jag intresserar mig för materiella processers riktning och vilka processer som uttrycker kausalitet. Fråga 2 besvaras genom att analysen delats upp i tre faser utifrån tre avgörande nyhetsrapporteringar. Den kritiska granskningen utförs främst i diskussionen, men jag för genomgående ett argument för *möjliga* ideologiska förklaringar till mina analysresultat.

---

¹ Med *kön* menar jag socialt kön, ibland även beskrivet i termer som *genus*. Jag undersöker således inte det fysiska könet. Med *föräldrar* menar jag att rollerna *mamma* och *pappa* är socialt betingade bestämmelser om hur dessa *bör* vara.

2 Forskningsöversikt

Det övergripande syftet med detta avsnitt är bland annat att etablera det fält min studie berör. Syftet med denna genomgång är även att synliggöra de ideologier om mödrar, kön och ansvar som jag ställer mig kritisk till. Inledningsvis presenteras därför tidigare forskning som behandlat liknande frågeställningar och diskurser om föräldrar, dessa är främst hämtade från samhälls- och medievetenskapliga fält.

Avsnittet avslutas med en kortare forskningsöversikt av studier som använt digital kommunikation som empiriskt material, i syfte att redogöra för vilka perspektiv som etablerats inom bland annat det språkvetenskapliga fältet.

2.1 Kön och ansvar

Hur heteronormativa diskurser, som konstruerar moderskap och kvinnlighet som essentiellt och naturligt, formar kvinnors handlingsutrymme undersöker bland annat Helen J. McLaren (2012). Hon hänvisar till Foucaults teori om ”kvinnlighet som roll” och hur den rollen dels *skapas* genom heteronormativa diskurser, dels *förtrycker* genom att kvinnor själva anammar den samt tillskriver den andra kvinnor (s. 440).

McLaren (2012) utför en feministisk diskursanalys och använder sig av Foucaults teori om hur diskurs manifesteras genom språket, skapar ramar för samtalet och reglerar sociala konstruktioner. Även jag utgår till viss del från Foucault som en del av studiens teoretiska ramverk (se avsnitt 3). Heteronormativa diskurser menar McLaren kan ha tillräckligt mycket makt för att få kvinnor att stanna i relationer där män våldtar barn, eftersom en skilsmässa skulle kunna bedöma kvinnan som ”dålig partner och kvinna”, denna bedömning förskjuter skulden från den manliga partnern till kvinnan. McLaren pekar därför på att heteronormativa diskurserna reproducerar ideal om ”den goda modern och hustrun”, vilket låser fast kvinnor i skadliga, ohälsosamma eller farliga relationer. Dessa ideal gör att kvinnor förväntas upprätthålla relationen, skydda barnen, stödja sin man och samtidigt ta ansvar för hans handlingar. När en man begår sexuella övergrepp mot barn, omtolkas därför ofta kvinnans kärlek, lojalitet och tystnad som medskyldighet (s. 446).

Männens avvikande sexuella beteenden uttrycks alltså vara ett resultat av att kvinnan inte fyllt sin roll tillräckligt bra. I en av McLarens (2012) intervjuer säger en mamma ”[översatt från engelska]... om han hade varit mer sexuellt dragen till mig och jag hållit honom sexuellt tillfredsställd, kanske han inte hade sökt njutning hos mina barn...” (s. 441) vilket en väninna ska ha uttryckt när mamman berättade om den manliga partnerns övergrepp mot hennes barn. Hur denna skuldbeläggning tar sig i uttryck i min studie behandlas närmare i min diskussionsdel.

McLarens (2012) studie avtäckar heteronormativa diskurser i en australiensk kontext genom intervju med 19 kvinnor. Amie Simington och Clare Farmer (2024) utgår även från denna kontext men undersöker i stället australiensiska artiklar om barnamord, och fokuserar på skillnaden

mellan hur manliga och kvinnliga förövare framställs. Simington och Farmer fokuserar dock specifikt på om det diskursiva "flawed mother"-narrativet är närvarande, vilket de undersöker genom kvalitativ mediaanalys. Detta narrativ menar de visar sig genom att analysera var skuld placeras utifrån om psykiska tillstånd eller föräldraroll skrivs fram, samt om artikelns ton är sympatiserande eller anklagande (s. 572–573). I artikeln har de en del information om tryckta mediers funktion, maktinnehav och hur dessa kan driva opinion genom ordval och hänvisar till bland annat van Dijk och Barnett (s. 566). I min studie intresserar jag mig för hur konstruktionen av ansvar utvecklas utifrån medias rapportering. Mitt syfte är dock inte att granska dessa nyhetsartiklar ingående så som Simington och Farmer. I stället ser jag nyhetsrapporteringen som en etablering av gemensam kunskap, eller ett ramverk för det som diskursen konstruerar och förhåller sig till.

Simington och Farmers (2024, s. 581) analys visade slutligen att skuld oftast attribuerades till förövaren. I de artiklar där skuld attribuerades till externa faktorer, som socioekonomisk status eller miljö, återfanns dessa endast i artiklar där kvinnor begått barnamord. Medan för manliga gärningsmän placerades extern skuld *endast* på deras kvinnliga partner. Liknande resultat kommer Brandon Sparks, Katia Vione och Dean Fido (2024) fram till genom en enkätundersökning, dock i en engelsk kontext. De skapade två hypotetiska scenarion som två olika fokusgrupper fick ta del av, ett scenario där en mamma dödar sitt nyfödda barn och ett scenario där en pappa dödar sitt nyfödda barn. Beskrivningen av händelsen var likadan oberoende av könet på den som mördar spädbarnet (s. 731–732).

Sparks m.fl. (2024, s. 736–737) samlade in respons från fokusgrupperna som fått ta del av varsitt scenario. I det fall där pappan ska ha skakat ihjäl spädbarnet, medan mamman oväntat behövde åka till jobbet, så var responsen centrerad runt mamman och vad hon borde gjort i stället. När mamman presenterats som mördare så återfanns ingen respons som nämner pappan, hans potentiella påverkan eller inblandning. Precis som Simington och Farmer (2024) lyfter även Sparks m.fl. (2024, s. 727) medias framträdande roll i att både reflektera och konstruera kulturella verklighetsuppfattningar.

Jessica Wild (2023) utgår återigen från en engelsk kontext när hon genom diskursanalys granskar hur heteronormativa diskurser påverkar socialvården i ärenden där manliga vårdnadshavare utsätter sin familj för våld. Wild applicerar ett poststrukturalistiskt perspektiv med feministisk teori som ramverk för sin analys. Hennes studie visar hur ansvaret för att skydda barnen från pappan rutinmässigt läggs på mamman. Mamman förväntas anta åtgärder som gynnar barnen och granskas ingående av socialvården för att säkerställa att barnen får en dräglig tillvaro. Denna ingående procedur resulterar i att pappans brott och våldsamhet förblir osynlig i denna kontext (s. 1393). Att kvinnan ställs som ytterst ansvarig här menar Wild (s. 1399–1400), precis som McLaren (2012), beror på kulturella diskurser om "den goda modern", där mamman får bära skulden för det manliga våldet.

Även Stacey Stewart (2021) granskar det engelska barnskyddssystemet för att undersöka hur föreställningar om hur en mamma *ska* vara tar sig i uttryck i denna kontext. Stewarts lutar sin studie

mot ”intensive mothering ideology”, en teori som menar att mammor ska ta beslut utifrån barnets bästa och primärt fylla sin funktion genom att vara mamma. Hon utförde 15 intervjuer med mammor som varit i kontakt med barnskyddssystemet efter att ha utsatts för våld i hemmet av sina manliga partners (s. 698).

Stacey Stewarts (2021) resultat visar bland annat att mammorna är de som oftast har kontakt med barnskyddsinstitutionerna, trots att det är deras (ex-) partner som varit våldsam eller utsatt barnen för direkt fara. I intervjuerna fann hon flera bevis på att mammorna blir föremål för misstro och övervakning när de själva eller barnen farit illa. Stewart menar att socialarbetarnas reproduktion av ”den goda modern”-diskursen helt raderar pappans ansvar för både våldet och barnen (s. 697).

En svensk studie som inte direkt rör temat *föräldrars våld mot barn* eller *ansvar och föräldraskap* men som är intressant utifrån hur kön representeras i en annan kategori av grovt våld, är Sofia Orrbén (2023) studie ”’Han hade sin penis i henne’ – Representationer av agerande kroppar i sexualbrottsdomar”. Hon undersöker huruvida detaljerade beskrivningar av sexuella övergrepp och kvinnors kroppar kan återges i domar utan att också kränka deras identitet. För att besvara detta studerar hon språkliga konstruktioner av aktörer och representationer av handlingar (s.155).

Orrbén (2023) ställer sig kritiskt granskande i sin diskursanalys av hur domstolen rekonstruerar både den åtalades och målsägandes berättelse om sexualiserat våld, för att motivera sina domslut (s.150). Hon analyserar bland annat deltagarnas attribut, handlingens riktning samt positionering utifrån parternas skildring av händelsen (s.156). Orrbén studerar även parternas *vilja* som en diskursiv strategi för hur ansvar förminskas, förskjuts eller förstärks (s.170). Hennes studie är relevant eftersom den tydligt visar genom analys av deltagare och handlingar att *hur* samma händelse *beskrivs* påverkar hur ansvar konstrueras. Mina analyser kretsar också kring ansvar men med fokus på analyskategorierna deltagare, handlingarnas riktning och omständigheters kausala funktion – dessa presenteras dock närmare i avsnitt 5.

I det här avsnittet har jag gett en överblick över de diskurser som påverkar mödrar och kvinnor i australiensiska och engelska institutionella kontexter. Gemensamt för dessa är att mamman primärt ställs som ansvariga i att säkerställa en trygg hemmiljö för barnen (se till exempel McLaren 2012; Stewarts 2021), men också som ansvariga för hur deras manliga partners agerar (Sparks m.fl 2024; Simington och Farmer 2024). De svenska studierna som behandlar ansvar och kön rör sig oftast inom de juridiska, familjesociologiska och genusvetenskapliga forskningsfälten De språkvetenskapliga studierna som rör temat *brott, ansvar och föräldraskap* är få alternativt svåra att hitta, därför är Sofia Orrbén (2023) studie den enda som blir relevant för min studie. Det är alltså möjligt att de diskurser om moderskap och kvinnor som presenterats här inte framgår lika tydligt i en svensk kontext. Baserat på bristen på tidigare forskning som rör mitt ämne, finns det ett behov av att studera hur informella diskurser konstruerar ansvar mellan föräldrar utifrån massmedial rapportering om barnamord.

2.2 Digital kommunikation som forskningsobjekt

Tidigare forskning visar att anonymitet i datorförmedlad kommunikation kan förstärka gruppnormer och öka benägenheten att uttrycka åsikter, samt att i anonyma forum blir det än mer viktigt att uttrycka vad man är och *inte* är (Postmes, Spears, Sakhel & de Groot 2001). Utifrån detta är det rimligt att anta att även mitt material rymmer åsikter och maktförhållanden som kanske inte kommer till uttryck i forum där användarna är identifierbara. Med det menar jag att anonymiteten i mitt valda forum skulle kunna fånga upp sociala föreställningar som exempelvis inte explicit skulle ha uttryckts i en intervju.

Forskningsöversikten jag presenterade om kön och ansvar utgår, som sagt, främst från institutionella ramar. Att använda internetforum som material är dock inte ett främmande koncept, Ali Ghanbarian och Nouredin Yeilaghi (2024) undersöker, genom tematisk innehållsanalys, hur kön konstrueras i anonyma föräldraforum utifrån West och Zimmermans ”göra kön”-teori. De undersöker hemsidan *mothering.com* och analyserar flera diskussionstrådar som rör föräldraskap, barn och kön (s. 3–4). Deras resultat visar bland annat att föräldrar främst reproducerar och antar traditionella könsroller, där mamman tar hand om barnen, hemmet och sysslor. Flertalet diskussioner placerar därför mamman som primär vårdnadshavare och pappan som sekundär (s. 8–9). Även Karin Idevall Hagren (2014a) använder sig av kommentarer tillhörande en ledarartikel i *Aftonbladet* för att, genom diskursanalys och aktör-nätverksteori (ANT), undersöka hur uttrycket *politiskt korrekt* sammankopplas med antifeministiska och rasistiska diskurser. Hon utför sin studie genom att analysera aktörer, positioneringar, svarta lådor och punktualiseringar (s. 105–106). Utifrån samma material utför Idevall Hagren (2014b) också en annan studie av hur kommentarsförfattarna förhåller sig till varandra och intresserar sig för vilka motstånds- och maktpositioner som uppstår i kommentarsfältet (s. 79). I sin diskussion uttrycker Idevall Hagren (s. 126) att ”språket gör det möjligt att packa in och normalisera föreställningar om världen ...” vilket hennes analysresultat också pekar på.

Trots att Ghanbarian och Yeilaghi (2024) och Idevall Hagren (2014a; 2014b) baserar sina undersökningar på olika forum och diskuterar helt olika fenomen, så kommer de fram till resultat som säger någonting om övergripande ideologier, attityder och föreställningar. Vilket är förhoppningen och syftet med min analys. Ghanbarian och Yeilaghi (2024) förtydligar inte den geografiska kontexten, men baserat på att hemsidan skrivs på engelska antar jag att det antingen är en nord- eller sydamerikansk kontext. Idevall Hagren (2014a) fångar dock upp antifeministiska diskurser i en svensk kontext.

I det här avsnittet har jag redogjort för forskning som gjorts på digital kommunikation utifrån olika teorier som rör sig runt temat *kön, föräldrar* och *makt*. Svenskt språkbruk i forumbaserade miljöer utgör sammanfattningsvis ett mindre utforskat material i relation till mina frågeställningar, genom att analysera språket i denna kontext kan studien därför bidra till ökad förståelse för hur normer om kön och föräldraskap reproduceras i informella sammanhang.

3 Studiens teoretiska ramverk

I det här avsnittet presenterar jag de teorier som min studie grundar sig i och jag börjar med att förklara *kritisk diskursanalys* innan jag presenterar *systemisk-funktionell grammatik* och den *ideationella metafunktionen*. Den förstnämnda möjliggör studiens syfte samt förklarar vilket perspektiv jag har på min forskning, de andra två används för att besvara min första frågeställning.

3.1 Kritisk diskursanalys

Precis som en del av den tidigare forskningen om moderskap och ansvar utgår även min studie från *diskursanalys*, men med ett *kritiskt* perspektiv. Detta applicerar jag för att uppfylla studiens syfte, som enkelt uttryckt är att blottlägga relationen mellan *hur* materialet diskursivt konstruerar ansvar och kön och *varför* det konstrueras på det sättet. Sammanslagningen av *diskursanalys* och *kritik* resulterar i angreppssättet *kritisk diskursanalys* (CDA) för att förklara denna teori förklarar inledningsvis *diskursanalys*, följt av *kritik* och slutligen CDA.

Lars-Erik Johansson och Anna-Malin Karlsson (2017, s. 67) beskriver diskursanalys som en analys av *språk i bruk*. Det tolkar jag som att språket både bör ses som en produkt av dess kontext, och som ett kontextskapande medel. Denna språksyn delar även Norman Fairclough (2010, s. 10), han beskriver dock denna relation mellan språk och samhälle som ”ömsesidigt konstituerande”. Diskursanalysen sägs vara en socialt orienterad språkforskning, eftersom den inte endast rör språkets *form* utan också språkets *funktion*. Det antas att språk skapar den sociala verkligheten, som i sin tur skapar diskursen, därför tros diskursanalytisk forskning kunna generera resultat om samhälle, kultur och makt (Johansson & Karlsson 2017, s. 66–69). Utifrån detta antagande relaterar jag studiens resultat till tidigare forskning om ansvar och omsorg i min diskussion.

Enligt Wodak och Meyer samt Fairclough (se Seiler Brylla, Westberg & Wojahn 2018, s. 15) så fyller kritiska analyser syftet att inte bara beskriva utan även förklara hur sociala maktrelationer skapar diskurser. Med *kritik* menar jag att jag vill granska sambandet mellan övergripande föreställningar om kön och föräldrar och ställa dessa i relation till studiens resultat.

David Machin och Andrea Mayr (2023, s. 9) skriver att det kritiska perspektivet *inte* har för avsikt att kritisera specifika språkanvändare, i stället är avsikten att avneutralisera idéer och självklarheter som texten byggs på. Per Ledin och Christina Nyström Höög (2017) menar att denna avsikt innebär att den kritiska forskningen tar aktiv plats i samhället genom denna avneutralisering, vars funktion är att ifrågasätta och belysa sådant som diskursivt uttrycks vara *normalt* eller *typiskt* (s. 80).

Kritisk diskursanalys, CDA, är således en forskningsansats som undersöker *hur* sociala hierarkier och ojämställdhet legitimeras, reproduceras, motsägs eller framförs med hjälp av språket. Trots sitt suffix *analys* är kritisk diskursanalys inte en metod, utan beskrivs som ett perspektiv forskaren har till diskursen (Van Dijk 2015, s. 562–563). Teoretiskt så anses språkbruk, interaktion och kommunikation ge uttryck för den *sociala ordningen* på mikronivå medan makt, dominans och ojämlikhet mellan grupper ger uttryck för denna ordning på makronivån. Det är alltså i sammanförandet av dessa uttryck (till exempel interaktion och ojämlikhet) som det kritiska perspektivet appliceras (s. 564).

3.2 Systemisk-funktionell grammatik

Systemisk-funktionell grammatik, eller SFG, är enligt Per Holmberg och Anna-Malin Karlsson (2006, s. 9) en betydelsefokuserad, social och textnära modell och teori. Med det menar de att grammatik enligt denna teori inte drar någon skiljelinje mellan språkbruket och språkssystemet. SFG utgår från att språk inte enbart speglar verkligheten, utan också bidrar till att skapa den. Det innebär att analys utifrån denna grammatikmodell kan visa vilken funktion språket har i sin kontext (Holmberg, Karlsson & Nord 2019, s. 7). Holmberg och Karlsson (2006, s. 11) menar att de analysverktyg som SFG presenterar fungerar väl i samhällsengagerad språkforskning, vilket min studie i högsta utsträckning är.

SFG:s grammatikmodell delar upp språkets betydelse i skikt: kontext, semantik, lexikogrammatik och det fysiska uttrycket. Dessa skikt delar upp språkets funktion i tre metafunktioner: den *interpersonella*, den *ideationella* och slutligen den *textuella*. Varje yttrande har alltså en grammatisk struktur som realiserar betydelser genom dessa tre dimensioner: 1. Den ger uttryck för vår erfarenhet av världen (ideationellt), 2. Den realiserar relationen mellan avsändare och mottagare (interpersonellt) och 3. Den organiserar textens innehåll (textuellt) (Holmberg, Karlsson & Nord 2019, s. 10–11; Holmberg & Karlsson 2006, s. 19). Kontexten antas påverka betydelsen, som i sin tur påverkar de lexikogrammatiska valmöjligheterna, som i sin tur påverkar betydelsen och slutligen kontexten. Betydelsen, uttrycken och kontexten påverkar alltså varandra både uppifrån och nedifrån (Holmberg & Karlsson 2006, s. 24). Utifrån den här teorin blir det i studien möjligt att både analysera hur deltagarna och händelsen framställs lexikogrammatiskt och vilken betydelse det har för konstruktionen av ansvar, i relation till den samhälleliga kontexten. För att besvara frågan om hur ansvar konstrueras behöver jag analysera språkets betydelsepotential i den ideationella metafunktionen. Därför förklaras denna metafunktion mer ingående i det kommande avsnittet.

3.3 Den ideationella metafunktionen

Språkets ideationella metafunktion realiserar hur människor uppfattar världen. Denna uppfattning manifesteras särskilt i beskrivningar av händelser och skeenden (Holmberg & Karlsson 2006, s. 28). Karin Idevall Hagren och Gustav Westberg (2024) förklarar att eftersom det inte finns neutrala sätt att skildra verkliga företeelser är det omöjligt att vara objektiv när vi återger händelser i text. De menar att ”en händelse kan återberättas på lika många sätt som det finns berättare” (s. 189).

Enligt Anna-Malin Karlsson (2019) så har *ideation* med skapandet av idéer att göra, skapandet påverkas av våra föreställningar och våra föreställningar lägger grund för våra erfarenheter. Hon menar även att vi förstår vad som händer genom olika *figurer*, en av dessa uppstår *inom* satsen genom processer, deltagare och omständigheter, den andra uppstår i betydelsen *mellan* satskomplexen (s. 21). Den ideationella metafunktionen omfattar således både satsen och relationen mellan satserna, därför delas denna grammatik upp i fyra *system*. Två av dessa system utgår från att satsens process är viktigast för att skapa mening och de andra två utgår från relationen mellan satserna (Karlsson 2019, s. 22). Min studie tar avstamp i ett av varje systemtyp, *transitivitetssystemet* som tar fasta på satsens innehåll och *det logiska systemet* som tar fasta på satsens betydelseutvecklande funktion.

3.3.1 Deltagare och processer

De två system som rör hur betydelse skapas inom satsen är *transitivitetssystemet* och *ergativitetssystemet*. Jag kommer i min studie fokusera på *transitivitetssystemet* som kretsar kring *överföring*, alltså hur en process möjliggör för en överföring från en deltagare till en annan (Karlsson 2019, s. 23). En process knyter alltid minst en *deltagare* till sig som benämns olika i olika processer. Deltagaren kan antingen presenteras som ansvarig eller drabbad beroende på om den är första- eller andradeltagare (Idevall Hagren & Westberg 2024, s. 193).

Transitivitetssystemet utgår som sagt från satsens innehåll, där dess *process* och *deltagare* realiserar ideationella föreställningar. I text representeras processer genom *verb* och kan antingen vara materiella, relationella, mentala eller verbala (Karlsson 2019, s. 23–24). I Figur 1 har jag hämtat fyra satser ur mitt material som exemplifierar samtliga processtyper.

Sats 1: Materiell	... pappan <u>dödat</u> deras gemensamma barn ...
Sats 2: Relationell	Arabfarsan <u>är</u> halvtransa ...
Sats 3: Mental	Mamman <u>ville</u> skiljas ...
Sats 4: Verbal	Pappan kanske stod där och <u>sa</u> – Nu ska jag döda dig också.

Figur 1. Processtyper

I sats 1 i figuren har en *materiell process* strukits under. Den här processen utgår från pappan som i den här deltagarrollen benämns *aktör*. De som påverkas av denna handling är ”deras gemensamma barn”, de blir därför *mål*. Materiella processer representerar fysiska, verkliga, händelser (Karlsson 2019, s. 24).

Materiella processer uttrycker vanligtvis någon form av *görande* som i praktiken kräver energi av aktören (Holmberg och Karlsson 2006, s. 80).

Sats 2 innehåller en *relationell process* som gör pappan till *bärare av attributet* 'halvtransa'. Relationella processer beskriver hur saker *förhåller sig* till varandra, vad de *är* eller vad som *finns* och delas utifrån det in i tre olika typer: attributiv relationell, identifierande relationell och existentiell relationell. Relationella processer fyller sitt syfte genom att sortera, beskriva och klassificera deltagare och ting (Holmberg och Karlsson 2006, s. 89–90). Sats 2 visar genom sin process 'är' därför en *attributiv relationell process*.

Sats 3 i sin tur innehåller verbet "ville" som uttrycker en *mental process* tillhörande mamman. Dessa processer utspelar sig i förstadedeltagarens inre värld där denne benämns som *upplevare* och det som upplevs blir *fenomen* (Holmberg & Karlsson 2006, s. 85). De mentala processerna beskriver skeenden som säger något om upplevarens personlighet, inställning eller attityd (ibid., s. 88). Mentala processers andradeltagare kan också utgöras av en anförd sats. Slutligen beskriver Sats 4 i tabellen en *verbal process*. Dessa utgörs oftast av verb som *sade*, *skrek* eller *ropade* (Karlsson 2019, s. 21; Holmberg & Karlsson 2006, s. 94). I den här satsen får pappan deltagarrollen *talare* och 'nu ska jag döda dig' blir processens *utsaga*. Även denna processtyp kan ha en anförd sats som andradeltagare.

3.3.2 Orsakssamband

För att fånga upp betydelse mellan satskomplexen kan man enligt SFG se hur förståelse skapas genom *logiska betydelserelationer* utifrån *det logiska systemet* (Karlsson 2019, s. 34–35). Detta system kategoriserar satser som antingen *anförande* eller *utvidgande*. De anförande satserna fungerar i transitivitetssystemet som en del av mentala och verbala processer, bland annat. Utvidgningarna kan specificera, utveckla eller tillägga en sats betydelse. Orsakssamband skapas antingen genom konjunktioner, eller genom lexikogrammatiska fraser som *till följd av* eller *i hopp om* (Idevall Hagren & Westberg 2024, s. 201). Om deltagare och processer utgör satsens ideationella centrum, så står *omständigheter* precis utanför. De viktigaste typerna av omständigheter uttrycker plats, sätt, tid och orsak. Orsaker återfinns sedermera i *specificerande* utvidgningar och kan ge både en förklaring och en motivering till handlandet och kan därför svara på frågan om handlandets *varför* (Holmberg & Karlsson 2006, s. 102–105).

Omständigheter som uttrycker *orsakssamband* kan ge en indikation på vilka åsikter och perspektiv som ligger bakom händelsebeskrivningen (Idevall Hagren & Westberg 2024, s. 201). Omständigheter utgörs oftast av satser, alltså satser som är en del av ett satskomplex och tillhör en fri sats (Karlsson 2019, s. 32–34). Gemensamt för CDA och SFG är att de ser på språket som socialt och betingat av samhälleliga ideologier, idéer, maktstrukturer och föreställningar. Denna språksyn lämpar sig väl både för min studies syfte och för att besvara mina frågeställningar.

4 Material

Här beskriver jag inledningsvis hur jag tematiserat det empiriska materialet. Syftet med detta är att beskriva de nyhetsrapporteringar som hypotetiskt förändrat hur ansvar konstrueras. Efter detta beskriver jag materialets ursprungliga omfång, urvalskriterier och slutligen det fullständiga analysmaterialet.

4.1 Tematisering

För att förstå materialets omfång och urval vill jag först beskriva hur jag *tematiserat* det. Här är medias rapportering och hypotesen som nämndes i avsnitt 1 grunden för hur jag delat upp mitt material. Efter två närläsningar av forumet noterade jag tre avgörande nyhetsrapporteringar som påverkade diskussionens ton, tema och attityd och då hypotetiskt förändrade ansvarskonstruktionen.

Tematiseringen är tänkt att besvara forskningsfråga 2 och utgör också grunden för hur resultatdelen (avsnitt 6) disponeras. Figur 2 visar materialets tematisering och beskriver de rapporteringar jag identifierat som avgörande.

	Fas 1	Fas 2	Fas 3
Tidsperiod	Kvällen 23 april 2024 – tidig morgon 25 april	Morgon 25 april – tidig morgon 26 april	Morgon 26 april – 19 december 2024
Avgörande rapporteringar	<ul style="list-style-type: none"> Polisen bekräftar att två barn hittats döda, det är barnens mamma och pappa som gripits, brottsrubricering <i>mord</i>.	<ul style="list-style-type: none"> Mamman släpps och frias från misstankar, det är pappan som vårdas för stickskadorna. Okänt vem som orsakat skadorna.	<ul style="list-style-type: none"> Pappans skador är självförvållade och han har huggit sig själv i bröstet med kniv. Pappan begärs häktad.

Figur 2. Materialets tematisering

Innan rapporteringen i Fas 1 har Expressen publicerat en bild på polisens avspärningar och skrivit ”misstänkt grovt brott” samt specificerat var detta brott ska ha skett. De skriver att två minderåriga personer förts till sjukhus, att de två misstänkta är anhöriga till dessa samt att en person förts till sjukhus med allvarliga skador (Expressen 2024). Brottsrubriceringen är inledningsvis endast *grovt brott* och man vet inte vilken slags anhörigrelation de misstänkta har till barnen.

Utifrån Expressens bild har personer i forumet, tillsammans med grannar i det berörda området, listat ut specifik adress och vilka som bor där. Mitt material i denna fas inkluderar kommentarer som skrivits både innan, under och efter att brottsrubricering, brottsoffer och misstänkta förövare rapporterats. Fas 2 inleds två dagar efter att brottet begåtts och pågår i mindre än ett dygn, detta korta tidsspann har resulterat i att materialet inte är lika omfattande här som i Fas 1 och Fas 3.

Fas 3 är den period som tidsmässigt är längst och pågår fram till samma dag som pappan döms. Kommentarer som skrivits efter den 19 december har *inte* samlats in. Efter att pappan häktas blir

även en häktningsframställan tillgänglig för allmänheten. Under den här fasen så skrivs inläggen mer sporadiskt med extra intensitet vid några ytterligare rapporteringar, som listas nedan.

- 21 maj: Pappan erkänner mordet.
- 12 juni: Pappan bedöms psykiskt frisk efter en rättspsykiatrisk utredning.
- November: Förundersökningsprotokoll blir tillgängligt.
- 19 december: Rättegången avslutas med att pappan döms till livstids fängelse och utvisning.

Allt material återges så som det hittats med undantag för att information som kan röja identiteter har fingerats. Det innebär att till exempel [MAMMAN], [PAPPAN] eller [OMRÅDET] ersätter deltagarnas riktiga namn och ort. Jag censurerar inte heller diskriminerande språkbruk, öknamn eller svordomar, därför kan innehållet uppfattas som stötande.

4.2 Omfattning och urval

Mitt material består av 73 kommentarer som publicerats i diskussionsforumet från och med att de i forumet listat ut vilken familj det gäller, ända fram till dess att domen faller 19 december 2024. Forumet som kommentarerna är hämtade ifrån samlar alla inlägg om händelsen i en *tråd*, där man både kan svara på andra eller skriva ett ”fristående” inlägg. Av respekt för dem som blivit direkt påverkade av brottet har jag valt att inte nämna vilket forum jag hämtat materialet från (se till exempel Idevall Hagren & Westberg 2024, s. 78 för mer information om etiska överväganden).

Kommentarer som skrivs *innan* man vet vilken familj det gäller har inte samlats in alls eftersom de inte rör den undersökta händelsen. I Tabell 1 visar jag materialets ursprungliga omfattning utifrån kriteriet att kommentaren endast behöver *nämna* antingen mamman eller pappan. Att jag valt kommentar som nämner antingen mamman eller pappan förklaras av att det är dessa deltagare som kan fånga upp de ideologier jag ämnar att kritiskt granska.

Tabell 1. Inhämtat material

	Kommentarer	Ord	Processer
Fas 1	25	1 148	133
Fas 2	20	764	143
Fas 3	30	1 272	216
Totalt	75	3 184	492

Antalet processer som presenteras i Tabell 1 innefattar processer i samtliga satser alltså både fria, bundna och anförda. Eftersom min studie inte är en interaktionsanalys eller undersöker hur skribenterna förhåller sig till varandra, valde jag efter insamlingen att lägga till tre kriterier för vad som *inte* kommer

att analyseras. Dessa är: processer som utgår från en icke-mänsklig deltagare, processer som svarar på en annan kommentar samt processer som utgår från skribenten själv.

I min analys bortser jag dock till viss del från kriteriet att processen måste utgå från en mänsklig deltagare. Processer där mina primära deltagare står som genitivattribut, eller på annat sätt kopplas språkligt till processen, utläser jag som processer med en mänsklig förstadedeltagare. I Figur 3 förtydligar jag hur detta ser ut i praktiken.

Exempel 1	[Kan <u>sätta</u> mitt arsle på att] hon <u>ville</u> skiljas. Han <u>dödade</u> barnen o försökte <u>döda</u> sig själv!
Exempel 2	[Man <u>får</u> ju intrycket att] mannen kunde inte <u>acceptera</u> skillsmässa och inte få vårdnaden av barnen och <u>dödar</u> ungarna. Men har frugan <u>orsakat</u> mannens allvarliga skador?

Figur 3. Analyserade processer

Inom hakparenteser har jag placerat de processer som inte räknas in i det slutgiltiga analysmaterialet (se Tabell 2). Eftersom jag vill undersöka hur kön och ansvar konstrueras utifrån processer kopplade till mina primära deltagare, har jag inte uteslutit hela kommentaren från analysmaterialet så länge den också innehåller en process med mamman eller pappan. ”Mannens allvarliga skador” analyserar jag som att pappan är andradeltagare i en materiell process, trots att han nämns som genitivattribut till ”allvarliga skador”. I avsnitt 5 går jag in på djupet rörande vad som analyseras och inte.

Tabell 2. Analyserat material

	Kommentarer	Ord	Processer
Fas 1	25	741	75
Fas 2	19	441	55
Fas 3	29	863	76
Totalt	73	2045	206

Antalet processer och ord i Tabell 2 är den största skillnaden från materialet i Tabell 1. Efter att ha applicerat de nya kriterierna var det alltså bara två kommentarer som inte längre uppfyllde mina kriterier för vad som analyseras. Tabell 2 visar sammanfattningsvis mitt fullständiga analysmaterial.

5 Metod

Här förklarar jag hur jag har analyserat mitt material utifrån teorier och begrepp som förklarades i föregående avsnitt. Metoden är materialbaserad, det innebär att jag under analysens gång anpassat min metod för att fånga upp *mer* av det som går att utläsa i materialet. Inledningsvis presenterar och motiverar jag mina analyskategorier och sedan redovisas ett par exempelanalyser.

5.1 Metodmotivering

I avsnitt 3.1 beskrev jag den sociala ordningens uttryck i mikro- och makronivåer och att det kritiska perspektivet kommer in i sammanförandet av dessa. Teun A. van Dijk (2015, s. 565–572) föreslår några olika metoder för hur det kan gå till och en av dessa är just analys av *deltagare* och *processer*, därför har jag utfört en transitivetsanalys utifrån SFG:s språkmodell för att besvara mina forskningsfrågor och uppfylla studiens syfte.

Jag har analyserat processer i samtliga sats typer, alltså både fria, , inbäddade och anförda satser. Det gör jag trots att inbäddade satser ses som en del av ett satskomplex och då förlorat sin satsstatus (Karlsson 2019, s. 32). Jag menar att den systemisk-funktionella analysen kan sträcka sig utanför dess språkmodell, speciellt vid analys av informellt språk som mer sällan passar in i de grammatiska strukturerna. Detta beslut motiverar jag genom att hänvisa tillbaka CDA:s intresse för språkets *funktion* i stället för *form* (Johansson och Karlsson 2017, s. 68), därför bör inte formen stå i vägen för en analys av dess funktion. Denna gränsdragning nämner även Anna-Malin Karlsson (2019) som menar att analysen bör röra sig både i den övre (semantiska) nivån och i den undre (lexikogrammatiska) nivån för att spåra processbetydelser (s. 24–25).

Genom analys av processer och deltagare går det att se vilka verklighetsskildringar och perspektiv som förmedlas i text, och hur dessa påverkar konstruktionen av ansvar i en specifik kontext (Karlsson 2019, s. 26; Idevall Hagren & Westberg 2024, s. 192). David Machin och Andrea Mayr (2023, s. 21–23) understryker samma påstående och menar att hur vi väljer att benämna, samt beskriva, en händelse påverkar både synen på handlandet och de som deltar.

Inom ramen för min transitivetsanalys ingår även analys av processer som uttrycker orsakssamband, som enligt Karin Idevall Hagren och Gustav Westberg (2024) kan generera resultat om vilka handlingar som orsakas av andra handlingar (s. 196).

5.2 Analyskategorier och genomförande

Min transitivetsanalys har först utförts på satserna i Fas 1, sedan Fas 2 och slutligen Fas 3. För att besvara mina forskningsfrågor har jag inledningsvis identifierat *processtyper* och *förstadedeltagare*, för att se dels vem som konstrueras som central i materialet dels i vilka processtyper mina primära deltagare förekommer. Denna kvantitativa process- och deltagaranalys efterföljs av en kvalitativ analys av de

materiella processerna där jag fokuserar på vem mamman och pappan riktar sina handlingar mot. I denna analys ingår bland annat kategorin ”övriga mål” som omfattar både andra personer och icke-mänskliga deltagare, under avsnitt 5.3 förklaras detta närmare. De handlingar som barnen står som *mål* för är viktigast för att besvara hur ansvar för brottet konstrueras.

Trots att de materiella processerna tar störst utrymme i min studie intresserar jag mig genomgående för vilken funktion samtliga processtyper har för konstruktionen av ansvar. Den processtyp som dock inte diskuteras alls, men som syns i de kvantitativa tabellerna, är de *verbala* eftersom det endast finns totalt fyra sådana.

Slutligen har jag analyserat orsakssamband genom att identifiera vilka handlingar som förorsakat andra handlingar. I analysen av orsakssamband identifierar jag både vilka processtyper som står som orsak och vilka som står som reaktion, samt vem dessa processer utgår från. Dessa har jag valt att analysera för att se om, till exempel, pappans materiella handlande konstrueras som en reaktion. Jag har sedan räknat ut andelen av det handlande som riktas mot barnen som konstrueras som en reaktion, samt vem som konstrueras som orsak.

För att undersöka min hypotes om medias påverkan på ansvarsstrukturen analyserar jag, genom att jämföra fasernas procentuella fördelning av processtyperna, utvecklingen av mammas och pappans förekomst som förstadedeltagare. Jag analyserar och jämför även fasernas samtliga orsakssamband, dessa redovisas genomgående för att sedan sammanfattas med en kvantitativ sammanställning i slutet av avsnitt 6.

I diskussionen applicerar jag sedermera det kritiska perspektivet, här diskuterar jag mina resultat och ställer dessa i relation till den tidigare forskningen för att avtäckas ideologier och samhällsliga föreställningar om föräldrar och kön. Jag för dock genomgående argument för *möjliga* ideologiska förklaringar i min resultatredovisning, det gör jag för att enklare binda ihop resultat och diskussion.

5.3 Exempelanalyser

För att ge en tydligare bild av hur jag utfört min analys presenteras tre fullständiga analyser nedan, ett från varje fas. Syftet med att redovisa ett exempel från varje fas är för att jag, som sagt, har en hypotes om att ansvarsstrukturen påverkas av medias rapportering.

Alla processkärnor både i exemplen och i resultatdelen markeras med understrykning. Processer som utgör en orsak markeras med *kursivering*. Om exemplet utgörs av en fullständig kommentar placeras de satser som *inte* analyseras inom hakparenteser, för att behålla materialets kontextuella förankring. Dessa redovisningsregler tillämpas genomgående.

Exempel 1	[I huset bor en familj som består av fyra personer, ryktet här i området är att] kvinnan har <u>mördat</u> sin man och två barn med hjälp av hennes pojkvän. Mannen <u>är</u> * halv transa* [tolka det hur ni vill]
------------------	--

Den första processen ”mördat” uttrycker en materiell handling, där kvinnan står som aktör och hennes man som mål. ”Är” uttrycker en relationell process som tillskriver attributet ”halv transa” till mannen. I det här exemplet uttrycks inga orsakssamband, dock beskriver satsen som inleds med ”med hjälp av ...”, *sättet* kvinnan ska ha utfört handlingen. En analys av *sätt* (se till exempel Karlsson 2019, s. 27) hade också kunnat bidra till den kritiska diskursanalysen om kön. Det har dock inte funnits utrymme för analys av alla omständighetstyper.

Deltagarnas positionering i den här kommentaren är sammanfattningsvis jämnt fördelat, men utifrån den materiella processen utläser jag mamman som främst ansvarig och pappan som drabbad. Mamman förekommer inte som andradeltagare alls och tillskrivs inga attribut. Pappan identifieras dock som *halv transa* vilket kan tänkas fungera som en diskursiv strategi för att antingen legitimera eller delegitimera mammans handling (se till exempel van Leeuwen 2008, kap. 2).

Exempel 2	[Det troliga är väl ändå att] pappan har <u>dödat/mördat</u> barnen.. och sedan försökt <u>ta</u> sitt egna liv. <i>då han vägrat acceptera en skilsmässa.</i>
------------------	--

Här analyserar jag två materiella processer där pappan står som aktör i båda. I den bundna satsen beskrivs processen ”försökt ta” som genom sitt ”och” analyseras som tillhörande pappan. Denna process konstruerar pappan både som aktör och mål, dessa har jag valt att benämna som *självreflexiva*. De självreflexiva processerna är återkommande och behandlas genomgående i analysresultaten. Omständigheten beskriver att ”han vägrat acceptera en skilsmässa” vilket fungerar som orsak till båda de materiella processerna. Pappans materiella handlande konstrueras som reaktioner på hans mentala ”acceptera”, en process som inte uppstått om inte fenomenet ”en skilsmässa” existerade. Mamman nämns inte explicit här, men eftersom hon vid tillfället var gift med pappan analyserar jag detta som att fenomenet ”en skilsmässa” också involverar den andra parten

Sammanfattningsvis representeras pappan ensam som förstadedeltagare i analys exemplet, men svaret på *varför* han utfört dessa handlingar tolkar jag är för att mamman ska ha velat ta ut skilsmässa. Ideologiskt kan det sägas något om föreställningar om att mamman brustit i sin roll som fru och därför orsakat pappans handlingar.

Exempel 3

[Ja -] en neurotisk kvinna manövrerar bort pappan från barnens liv. Efter några år klarar han inte bära det och ballade ur. Mamman går så klart all in offerrollen, men är troligen den som har skapat alltsammans.

Med detta sista exempel vill jag först visa hur jag kastat om i satsen som inleds med ”Efter några år” för att kunna utläsa dess betydelse. Jag väljer här att positionera pappan (han) som upplevare i den mentala processen ”inte klarar att bära”. Processen identifierar jag som mental efter som ”det” implicit hänvisar till kvinnans materiella handling i föregående sats, vilket får honom att ”balla ur”.

Konstruktionen av kvinnans bortmanövrering analyserar jag som orsak till att pappan ”ballade ur”. Trots att orsaken står i meningen *innan* det orsakade handlandet, menar jag att ”det” i den andra meningen ändå binder de två meningarna till varandra. Den sista satsen analyseras som materiell i den mening att mamman ska ha tagit sig an en roll och fysiskt agerar som ett offer efter brottet, men att hon ”är” den som har skapat alltsammans. ”Alltsammans” analyserar jag som ett *övrigt mål* för processen ”har skapat”, trots att den kan ses som en del av processen. Här återfinns mamman som förstadedeltagare fyra gånger och inte alls som andradeltagare. Pappan i sin tur positioneras som förstadedeltagare två gånger och andradeltagare en gång. Det är dock endast mamman som står i en aktörposition i de materiella processerna, vilket resulterar i att hon konstrueras som ansvarig både genom de materiella processerna samt för hur pappan agerar genom orsakssambandet.

5.4 Sammanfattning

Innan jag går över till resultatredovisningen vill jag sammanfatta min analysmetod. Inledningsvis har jag genomfört en process- och deltagaranalys där jag sammanställt fasernas processtyper och hur ofta deltagarna står som förstadedeltagare. Jag har sedan gjort en kvalitativ analys av de materiella processerna för att se mot vilka de primära deltagarna riktar sina handlingar, för att undersöka hur ansvar konstrueras. Det är också av intresse att se vilket handlande som konstrueras som orsak, och vilka processer reaktionerna utgörs av, genom att analysera orsakssamband. Processer i samtliga satstyper analyseras, utifrån tre kriterier: Processen utgår från en mänsklig deltagare, processen utgår inte från skribenten och den svarar inte på ett annat inlägg i forumet.

Trots det första kriteriet analyserar jag uttryck som ”pappans handlingar”, ”mammans plan” eller liknande som mänskliga, även fast deltagarna står som genitivattribut. Det handlande som står som orsak markeras med *kursivering* och processkärnor markeras med understrykning. Allt material återges så som det hittats, med undantag för att sådant som kan röja de primära deltagarnas identiteter fingerats. I min avslutande diskussion applicerar jag det kritiska perspektivet vilket fullbordar den *kritiska* diskursanalysen.

6 Resultat

I det här avsnittet presenteras studiens resultat disponerat efter de faser som identifierades och beskrevs i avsnitt 4.1. Varje fas inleds med en redogörelse över den kvantitativa process- och deltagaranalysen, som också visar hur ofta de primära deltagarna står som förstadedeltagare. Sedan presenterar jag den kvalitativa processanalysen av de materiella processerna innan jag går vidare till att presentera orsakssamband. Dessa analyser är tänkta att besvara min forskningsfråga om hur ansvar konstrueras. Varje fas avslutas med en kortare resultatsammanfattning.

Avsnittet avslutas med en redogörelse för hur faserna skiljer sig från varandra. Där används analysresultaten från varje fas som grund för jämförelsen. Detta avsnitt besvarar frågan om medias påverkan. I resultatredovisningen och framåt använder jag genomgående termerna (*fysiskt handlande* och (*materiell*) *process* som synonymer till varandra.

6.1 Analysresultat från Fas 1

Nedan presenterar jag resultatet från den kvantitativa process- och deltagaranalysen där det redogörs för hur ofta de primära deltagarna positioneras som förstadedeltagare i samtliga processer. I Tabell 3 räknas procenten i varje kolumn (materiell, relationell, mental och verbal) ut baserat på det totala antalet processer för den typen, alltså siffran längst ner i varje kolumn.

Tabell 3. Process- och deltagaranalys, kvantitativa resultat Fas 1

	Materiell	Relationell	Mental	Verbal	Totalt
Förstadedeltagare mamman	18 (51%)	14 (58%)	10 (67%)	0,5 (50%)	42,5 (57%)
Förstadedeltagare pappan	17 (49%)	10 (42%)	5 (33%)	0,5 (50%)	32,5 (43%)
Totalt	35	24	15	1	75

Utifrån den kvantitativa tabellen går det att utläsa att mamman står som förstadedeltagare oftare än pappan i samtliga processer. Eftersom denna fas behandlar kommentarer som skrivits innan man vet vem som är skyldig till brottet, skulle mammans framskjutna roll kunna säga något om hur kvinnor konstrueras i relation till deras partner och barn – men jag återkommer till detta i diskussionen och till viss del under redovisningen av Fas 1:s orsakssamband.

Det blir också tydligt att materialet behandlar vad någon har *gjort* då de materiella processerna uppgår i 47 procent, följt av de relationella (32%), sedan de mentala (20%) och slutligen de verbala på endast en procent. Den låga andelen verbala processer kan vara ett resultat av att man ännu inte fått några uttalanden från vare sig mamman eller pappan, att denna process delas mellan deltagarna är för att de benämns som ”paret”. 32 procent av processerna är relationella, vars funktion som sagt är att beskriva och klassificera personer och ting. Några av dessa återfinns som delar av de materiella processerna i avsnitt 6.1.1.

Tabell 3 visar sammanfattningsvis att mamman är förstadedeltagare 43 gånger (57%) och pappan 33 gånger (43%). De uppstår som förstadedeltagare någorlunda jämställt i både de materiella och relationella processerna, i de mentala identifieras dock ett större glapp dessa återkommer jag till senare.

6.1.1 Materiella processer och ansvar

De materiella processerna kan som sagt säga något om vem som framstår som ansvarig i en viss kontext, därför har jag utfört en fullständig analys av dessa för att se vilka som påverkas av de primära deltagarna. I Tabell 4 redovisas analysen av de 35 materiella processerna som visades i Tabell 3.

Tabell 4. Analys, materiellt handlande Fas 1

	Barnen mål	Pappan mål	Övriga mål	Mamman mål	Totalt
Mamman aktör	7 (39%)	7 (39%)	3 (17%)	1 (6%)	18
Pappan aktör	9 (53%)	2 (12%)	4 (34%)	2 (12%)	17
Totalt	16 (46%)	9 (26%)	7 (20%)	3 (9%)	35

Tabell 4 visar att pappan återfinns som mål oftare än mamman, 26 procent kontra nio procent.

Som sagt vet man inte inledningsvis vilka som är offer för brottet, detta klargörs dock under Fas 1, det är därför rimligt att barnen är de som främst har rollen som mål. Mammans materiella handlingar riktas mot barnen sju gånger (39%) och mot pappan lika många gånger (39%). Pappans materiella handlingar riktas mot barnen nio gånger (53%) och mot mamman två gånger (12%).

I Figur 4 visar jag några exempel på handlingar som mamman riktar mot pappan och barnen. I figurens sista kolumn, alltså *fortsättning*, syns kommentarens efterföljande processer för att visa den fullständiga meningen.

	aktör	process	mål	fortsättning
Exempel M1	Pojkvännen och kvinnan	<u>attackerade</u>	mannen	och barnen försökte stoppa och <u>hjälpa</u> deras pappa.
Exempel M2	Därefter måste hon	<u>ta till ett tillhygge</u>	mot mannen	för att <u>få</u> övertaget.
Exempel M3	[...] morsan	<u>kukar ut</u> och försöker <u>döda</u>	sin make?	
Exempel M4	[...] varpå kvinnan	försöker <u>döda</u>	mannen?	
Exempel M5	Hon	<u>knullade</u>	mannens hjärna	så pass mycket att han började <u>få</u> psykiska besvär.
Exempel M6	[Kanske var det] hennes fetisch	att <u>klä ut</u>	honom	till kvinna och han <u>gick</u> med på det.
Exempel M7	[Jag tror] mamman	har <u>förgiftat</u> eller <u>kvävt</u>	sina barn.	
Exempel M8	[så min tes är att] kvinnan	<u>lagt</u> en kudde över	barnens ansikte	och helt enkelt <u>kvävt</u> dem.
Exempel M9	Kvinnan	kanske försökte <u>rädda</u>	barnens liv?	
Exempel M10	[sen tror jag] hon	<u>givit sig på</u>	pappan	med typ en kökskniv.

Figur 4. Aktör: mamman, exempel Fas 1

Mamman är aktör i processer som både konstruerar hur pappan kan ha fått sina skador och hur hon mördat barnen. I de fall där pappan står som mål är det några processer som inte direkt rör vare sig stickskadorna eller brottet, se exempel M5 och M6, dessa konstruerar möjligtvis varför mannen har uppträtt som han gör. I exempel M5 tolkas ”knullade” inte som materiell utifrån dess typiska betydelse. Semantiskt verkar den konstruera ett fysiskt, eller möjligen metaforiskt, behandlande av pappan vilket orsakat honom ”psykiska besvär”.

I de processer där barnen är mål är det endast en (exempel M9) som konstruerar mamman som beskyddande, genom att processkärnan inte uttrycker en våldshandling. Processkärnorna har i stor utsträckning en negativ laddning och beskriver främst våldshandlingar genom exempelvis ”förgiftat”, ”kvävt” och ”döda”. Handlingen i exempel M10 är utifrån form inte direkt våldsam, i dess fortsättning specificeras dock att hon gett sig på pappan med en ”kökskniv”. En annan iakttagelse är att mamman står samordnad med ”pojkvännen” i exempel M1. Även i exempel M6 tillhör hon substantivet ”fetisch” där denna beskrivs vara att ”klä ut honom till kvinna”. I diskussionen återkommer jag till detta exempel, då jag identifierar den som ideologiskt tung.

Genom de materiella processkärnorna och mål konstrueras mamman som ansvarig för både pappans fysiska och psykiska hälsa och för barnens död. Precis som för mamman visar jag i Figur 5 materiella processer som pappan representeras som aktör i.

	aktör	process	mål	fortsättning
Exempel P1	[Har] barnens pappa	<u>mördat</u>	barnen	för att <u>straffa</u> mamman?
Exempel P3	Pappan	kanske <u>kom</u>	hem	vid fel tillfälle.
Exempel P4	... pappan	<u>kvävt</u>	barnen	o sen har mamman <u>givit</u> sig på pappan med typ en kökskniv.
Exempel P5	... han	<u>hittade</u>	barnen.	
Exempel P6	Han	<u>knivhugger</u>	kvinnan	och <u>dödar</u> barnen
Exempel P7	Maken blir vansinnig	och <u>dödar</u>	barnen	för att sedan försöka <u>ta</u> livet av sig själv?
Exempel P8	mannen	<u>hämnas</u> genom att <u>döda</u>	ungarna	och sedan försöka <u>ta</u> livet av sig.
Exempel P9	mannen	<u>dödar</u>	barnen	varpå kvinnan försöker <u>döda</u> mannen?
Exempel P10	han	brukar <u>gå</u>	runt	med klackar och feminina kläder.
Exempel P11	han <u>är</u> snäll och	skulle inte kunna <u>skada</u>	någon,	han <u>är</u> en tönt helt enkelt.

Figur 5. Aktör: pappan, exempel Fas 1

Mönstret som Figur 5 till viss del visar är att pappans handlande ofta påverkar barnen. Det finns dock ingen process som handlar till barnens ”fördel” som exempel M9 i Figur 4. Det kan därför antas att pappan också konstrueras som ansvarig för att ha mördat barnen, skillnaden är dock att processerna ”hämnas” och ”straffa” endast återfinns i pappans fysiska handlande som direkt kopplas till mamman. Jag återkommer till dessa igen i Figur 6 där jag redovisar materialets orsakssamband.

Exempel P3, P5, P10 och P11 är de processer som inte uttrycker några våldsamma handlingar, exempel P11 nämner dock ”skada” men tillhör en verbfras som konstruerar att han ”skulle inte kunna”. Detta exempel beskriver även vad pappan ”är” genom attribut som ”snäll” och ”en tönt”, dessa relationella processer konstrueras som anledningar till att pappan inte ”skulle kunna skada”. Några sådana beskrivningar återfinns inte i konstruktionerna av mammans fysiska handlande.

Exempel P10 beskriver att pappan brukat ”gå runt med klackar och feminina kläder”, denna sats skulle även kunna tolkas som en relationell beskrivning av pappan, liknande exempel M6 i Figur 4 som beskriver mammans ”fetisch”. I exempel P7 och P8:s *fortsättning* syns pappans självreflexiva processer, dessa kan indikera att stickskadorna varit självförvållade.

Till skillnad från hur mamman konstrueras i det materiella handlandet återfinns inga processer där det går att utläsa om pappan är ansvarig för mammans mentala status, eller för hur hon presenterar sig själv. De självreflexiva processerna kan antas ställa pappan som ansvarig även för sina egna skador

6.1.2 Mentala processer och orsakssamband

Utifrån Tabell 3 är det en processtyp som visar en stor obalans i hur ofta de primära deltagarna förekommer som förstadedeltagare, denna processtyp är den *mentala*. Här konstrueras mammans inre värld dubbelt så många gånger som pappans. Sju av tio mentala processer som utgår från mamman beskrivs i Figur 6, där jag visar de orsakssamband jag identifierat.

Orsakssamband 1	[Det kan vara så att] <i>mamman förlorat vårdnaden</i> och nu ska inte heller pappan <i>få</i> barnen. Hon <i>åker</i> hem till dem med sin nya kille och <i>skriker</i> till verket.
Orsakssamband 2	Har barnens pappa <i>mördat</i> barnen <i>för att straffa mamman?</i>
Orsakssamband 3	<i>kvinnan vill separera, mannen vill inte</i> . Det slutar med att han <i>knivhugger</i> kvinnan och <i>dödar</i> barnen.
Orsakssamband 4	[Är väl helt enkelt] pappan som <i>mördat</i> barnen och försökt <i>mördat</i> hustrun <i>som velat ta ut skilsmässa</i>
Orsakssamband 5	[Kan vara att] <i>hustrun ville skiljas</i> . Maken <i>blir</i> vansinnig och <i>dödar</i> barnen för att sedan försöka <i>ta</i> livet av sig själv
Orsakssamband 6	<i>Kvinnan vill skiljas</i> så mannen <i>hämnas</i> genom att <i>döda</i> ungarna och sedan försöka <i>ta</i> livet av sig
Orsakssamband 7	[Självklart] arabhelvetet som <i>mördat</i> ungarna <i>som hämnd när hon ville skiljas</i> , [det sitter i deras DNA att endera mörda kvinnan eller barnen.]
Orsakssamband 8	[Är det inte mer troligt att] <i>kvinnan velat lämna mannen</i> , mannen <i>dödar</i> barnen varpå kvinnan försöker <i>döda</i> mannen?

Figur 6. Orsakssamband Fas 1

I sex av åtta orsakssamband står mammans vilja som orsak till pappans materiella handlande, se till exempel rad 3, 5 och 6. På rad 8 identifierar jag en kedja av reaktioner som utgår från mammans vilja att lämna mannen, detta orsakar pappans materiella handlande ”dödar barnen”, som i sin tur orsakar att mamman ”försöker döda mannen”.

En liknande händelsekedja uppstår på rad 5 där tre materiella processer ”blir (vansinnig)”, ”dödar” och ”ta (livet av)” har orsakats av mammans mentala process ”vill”. Beskrivningen ”mannen blir vansinnig ...” tolkas i sin kontext som materiell, trots att den kan ge uttryck för att pappan *upplever* ilska utläser jag att den påverkar den materiella verkligheten. På rad 3 går det också att tolka det som att mannens ovilja är det handlande som resulterar i att ”han knivhugger kvinnan och dödar barnen.” Mannens ovilja är däremot en inställning gentemot att separera, som är det fenomen mamman upplever, det går alltså att anta att om hon inte velat separera hade det inte funnits en orsak till att pappan begår brottet.

Reaktionen i orsakssamband 4 svarar inte direkt på *varför* pappan mördat barnen. Jag tolkar det i stället som att ”velat ta ut skilsmässa” är en orsak till att pappan ”försökt mördat hustrun”. Satsen är även bunden och skulle kunna påstås specificera vilken mamma det handlar om. Det mönster som dyker upp i orsakssambanden från Fas 1 är att mammans mentala handlande konstrueras som orsak till pappans materiella handlande flertalet gånger. Pappans fysiska handlande konstrueras i sin tur som en reaktion. I endast ett av orsakssambanden, som syns på rad 1, orsakar mammans förlorande av

vårdnad att hon är den som begår brottet. Det är dock svårt att tolka exakt vad som menas med ”skrider till verket”, men i sin kontext utläser jag detta som att mamman, tillsammans med sin nya kille, mördar barnen för att pappan inte ska ”få” dem.

6.1.3 Sammanfattning av Fas 1

Innan jag går över till resultaten från Fas 2 sammanfattar jag resultaten från Fas 1. Inledningsvis visar jag i Tabell 5 en översikt över processer som riktas mot barnen och vem som konstrueras som orsak till dessa.

Tabell 5. Sammanfattning Fas 1

	Aktör	Barnen mål	Orsakat av
Mamman aktör	18	7	Mamman materiell x1
Pappan aktör	17	9	Mamman mental x6

Sju av nio materiella processer som pappan riktar mot barnen återfinns i orsakssambanden, sex av dessa konstruerades som konsekvenser av mammans mentala handlande. Sex av mammans totalt tio mentala processer konstrueras således som en orsak till brottet. Medan det som ska ha orsakat att mamman mördar barnen är för att hon förlorat vårdnaden och att pappan inte ska få ensamvårdnad.

Den kvantitativa analysen (Tabell 3) visade att mamman stod som förstadedeltagare oftare än pappan i samtliga processer. Vilket kan tolkas som att mamman är den deltagare som är mest central i materialet. I de materiella processerna var mamman aktör i 51 procent och pappan i 49 procent. Tabell 4 visade att mamman genom sitt fysiska handlande konstruerades som ansvarig dels för pappans stickskador och för att ha dödat barnen, dels för pappans mående samt hans uppfattade könsidentitet.

Pappan i sin tur konstruerades till viss del som ansvarig för stickskadorna genom två självreflexiva processer och som primär aktör i våldshandlingar som riktades mot barnen, alltså för mordet. Mammans materiella handlande riktades främst mot barnen eller pappan, sju av nio processer där pappan står som mål beskrivs ha utförts av mamman – vilket gör att hon primärt kan tolkas som ansvarig för hans fysiska skador.

De mentala processerna visade sig fylla sin funktion i materialets orsakssamband, där mammans mentala *vilja* stod som orsak till mannens materiella handlande. Inga processer eller orsakssamband återfanns där pappan skulle varit orsaken till att mamman mördar barnen.

6.2 Analysresultat från Fas 2

Inledningsvis presenteras här den kvantitativa process- och deltagaranalysen av mitt material från Fas 2. Tabell 6 visar, precis som Tabell 3 i förra fasen, processtyperna och hur ofta mamman och pappan står som förstadedeltagare.

Tabell 6. Process- och deltagaranalys, kvantitativa resultat Fas 2

	Materiell	Relationell	Mental	Verbal	Totalt
Förstadeltagare mamman	8 (31%)	8 (50%)	7 (58%)	0 (0%)	23 (42%)
Förstadeltagare pappan	18 (69%)	8 (50%)	5 (42%)	1 (100%)	32 (58%)
Totalt	26	16	12	1	55

Andelen materiella processer är oförändrad jämfört med den föregående fasen (46%). Det kan således tolkas som att materialet fortfarande rör sig runt vad som hänt och vad som gjorts. Den mest anmärkningsvärda skillnaden dyker i stället upp i hur ofta deltagarna representeras som aktörer. I Fas 1 skilde det sig endast två procent, här har skillnaden ökat till 38 procent. Pappans frekvens som förstadeltagare i fasens samtliga processer har ökat från 43 procent till 58 procent, mammans har i sin tur minskat från 57 procent till 42. Det kan vara ett resultat som pekar på att mamman, efter att hon frias från misstankar, inte längre är ett lika viktigt subjekt för hur diskursen konstruerar ansvar. Pappans fysiska handlande, hur han tänkt och varför tar således större plats i Fas 2.

Den här fasen inleds med att mamman frias från misstankar och media specificerar att det är pappan som vårdas för sticksador. Vem som orsakat dessa har dock inte framgått ännu. De materiella processerna är sammanfattningsvis de mest framträdande processerna i Fas 2, följt av relationella och mentala med verbala på sista plats. De relationella processerna är jämnt fördelade mellan deltagarna medan de mentala främst utgår från mamman, något analysen i Fas 1 också visade.

6.2.1 Materiella processer och ansvar

Precis som för Fas 1 utförde jag en fullständig analys av de materiella processerna, vars resultat presenteras i Tabell 7. I tabellen visar jag vilka som påverkas av det materiella handlandet för att sedan visa exempel på dessa handlingar.

Tabell 7. Transitivetsanalys, materiellt handlande Fas 2

	barnen mål	pappan mål	övriga mål	mamman mål	totalt
Mamman aktör	2 (25%)	3 (38%)	3 (38%)	0 (0%)	8
Pappan aktör	8 (44%)	6 (33%)	4 (22%)	0 (0%)	18
Totalt	10 (38%)	9 (35%)	7 (27%)	0 (0%)	26

Pappan har, trots att han oftare representeras som aktör, fortfarande en ganska återkommande position som mål, utifrån Tabell 7 kan det förklaras genom att antalet självreflexiva processer ökat. Pappans handlande påverkar således främst barnen, sedan honom själv och slutligen övriga deltagare.

Mammans handlande riktas lika ofta mot pappan som mot övriga mål och två processer riktas mot barnen. Hon återfinns inte alls som mål under denna fas. I Figur 7 exemplifieras samtliga materiella handlingar som utgår från mamman.

	aktör	process	mål	fortsättning
Exempel M11	mamman med rötter i [LAND] <u>skämdes</u> och <u>blev</u> avtänd,	<u>inledde</u>	en relation	med en ny man.
Exempel M12	[annars undrar man varför] hon	<u>lät</u>	den konstiga typen	<u>komma in</u> bland hennes familj.
Exempel M13	[att som] mamma	<u>komma</u>	hem	och <u>upptäcka</u> att pappan <u>dödat</u> deras gemensamma barn.
Exempel M14	Mamman	<u>hittade</u>	dem.	
Exempel M15	[Underligt] att hon	<u>lämna</u>	barnen ensam	med en sådan individ
Exempel M16	frugan	har <u>orsakat</u>	mannens allvarliga skador?	
Exempel M17	hucket till kvinna	<u>ringde</u> inte	112	direkt själv utan <u>sprang</u> till grannen?
Exempel M18	hon	har <u>drivit</u> fram	detta trauma för barnen och mannen.	

Figur 7. Aktör: mamman, exempel Fas 2

Exempel M15 består av en processkärna där mamman lämnat barnen ensamma med en ”sådan individ”. Detta fenomen syns även i exempel M12 där hon ”lätit den konstiga typen” komma in bland hennes familj. Exempel M18 riktas mot både barnen och mannen, utifrån det som går att analysera kan denna sats ställa mamman som ansvarig för att ha förorsakat brottet. Vilket stämmer överens med det som syns i exempel M12 och M15.

Till skillnad från Fas 1 är det inte främst våldsamma processkärnor mamman representeras som aktör till. Den process som skulle kunna beskriva en våldshandling är exempel M16 där mamman poneras ha orsakat mannens allvarliga skador.

Sammanfattningsvis konstruerar processerna i Figur 7 främst vad mamman kan ha gjort, eller inte gjort, efter att pappan mördat barnen (se exempel M13 och M14). Exempel M11, M12 och M15 kan konstruera handlande som avviker från vad en mamma och fru *bör* ha gjort för sin familj, i diskussionen behandlar jag denna tolkning närmare. I exempel M11 konstrueras mamman som att ha skämts och blivit avtänd, dessa relationella beskrivningar kan tänkas fungera som anledningar till att hon inlett en relation ”med en ny man”. I fasens orsakssamband återkommer jag till dessa processer.

Pappans roll som aktör ökade från Fas 1 till 2, och som jag nämnde innan är sex av 18 processer självreflexiva. Det innebär att ansvar för stickskadorna skulle kunna antas tillskrivas pappan, som ett resultat av att mängden självreflexiva självmordsrelaterade verb också ökat. Dessa processer visas till viss del i Figur 8, men är inte viktigast för det mönster som identifieras.

	aktör	process	mål	fortsättning
Exempel P12	Han	hade <u>barrikaderat</u>	sig själv	i rummet där de döda barnen fanns.
Exempel P13	[Det troliga är väl ändå att] pappan	har <u>dödat/mördat</u>	barnen	och sedan försökt <u>ta</u> sitt eget liv ...
Exempel P14	... att pappan	<u>dödat</u>	deras gemensamma barn.	
Exempel P15	han	tar <u>ihjäl</u>	det finaste hon <u>har</u>	(r.i.p barnen) och sen försöker <u>begå</u> självmord
Exempel P16	pappan	kanske <u>stod</u>	där	och <u>sa</u> - Nu ska jag döda dig också.
Exempel P17	Pappan	<u>mördade</u>	barnen	i sina sängar och <u>placerade</u> sedan dem där
Exempel P18	Han	<u>dödade</u>	barnen	o försökte <u>döda</u> sig själv!
Exempel P19	Misstänkta	har <u>ansökt</u>	könstillhörighet?	

Figur 8. Aktör: pappan, exempel Fas 2

Fem av åtta processkärnor konstruerar de våldshandlingar som barnen står som mål för, exempel P15 benämner dock dessa som ”det finaste hon har”. Detta exempel återkommer jag till i orsakssambanden (avsnitt 6.2.2). Exempel P12 är en av de sex självreflexiva processer som visades i Tabell 7, resterande fem konstruerar enbart pappans självskada och hur stickskadorna ska ha uppstått. I exempel P13, P15 och P18 fortsättning syns tre av dem.

Exempel P19 innehåller pappans könstillhörighet, som även var ett tema i Fas 1, här konstrueras det dock inte som en del av ”kvinnans fetisch”. Mamman kan därför antas inte längre representeras som ansvarig för pappans självrepresentation. I det här exemplet benämns pappan som ”misstänkta” för första gången och satsen kan till viss del fungera som en relationell process. Jag tolkar dock processen ”att ansöka” som något man aktivt behöver utföra.

Mönstret blir slutligen att pappan främst representeras i våldshandlingar riktade mot barnen eller honom själv, genom konstruktioner som ”mördade”, ”tar ihjäl” och ”dödat”.

6.2.2 Mentala processer och orsakssamband

Fas 2 består av sex orsakssamband och rör fem mentala processer som utgår från pappan och fyra som utgår från mamman. Det är alltså totalt nio av 12 mentala processer som omfattas av orsakssambanden, dessa visas i Figur 9.

Orsakssamband 9	[Det troliga är väl ändå att] pappan har <u>dödat/mördat</u> barnen.. och sedan försökt ta sitt eget liv <u>då han vägrat acceptera en skilsmässa</u>
Orsakssamband 10	Pappan har sannolikt <u>velat straffa mamman</u> som <u>har</u> en pojkvän och därför <u>dödat</u> barnen.
Orsakssamband 11	<u>Kränk</u> t man som <u>inte kan acceptera</u> att kvinnan <u>inte vill</u> leva under kontroll längre och därför tar han <u>ihjäl</u> det finaste hon har (r.i.p barnen) och sen försöker han <u>begå</u> självmord ...
Orsakssamband 12	[Man får ju intrycket att] <u>mannen kunde inte acceptera</u> <u>skilsmässa</u> och <u>inte få</u> <u>vårdnaden av barnen</u> och <u>dödar</u> ungarna
Orsakssamband 13	[Kan sätta mitt arsele på att] <u>hon ville skiljas</u> . Han <u>dödade</u> barnen o försökte <u>döda</u> sig själv!
Orsakssamband 14	Pappan <u>blev transa</u> och <u>uppträdde</u> <u>iförd kvinnliga attribut</u> , mamman med rötter i [LAND] <u>skämdes</u> och <u>blev</u> <u>avtänd</u> , <u>inledde</u> <u>en relation med en ny man</u> . Pappan <u>insåg</u> att han skulle bli lämnad, bröt ihop och <u>begick</u> sitt vansinnesdåd.

Figur 9. Orsakssamband Fas 2

Ett återkommande tema i orsakssambanden är ”skilsmässa” och motstridiga viljor gentemot detta. Det mönster som identifierades redan i Fas 1 återkommer således även här. Den stora skillnaden är dock att pappans mentala processer tar större utrymme i det ursprungliga handlandet genom bland annat ”velat straffa” (10) samt ”inte kan acceptera” (9, 11 och 12).

Orsakssamband 14 visar på en kedja av reaktioner. Att pappan ”blev transa och uppträdde iförd kvinnliga attribut” resulterar i att mamman ”skämdes och blev avtänd” som i sin tur resulterar i att hon ”inledde en relation med en ny man”. Detta inledande av en ny relationen är slutligen orsaken till att pappan ”insåg att han skulle bli lämnad, bröt ihop och begick sitt vansinnesdåd”. Vansinnesdådet tolkar jag som en implicit våldshandling, förorsakad av mammans relationella process.

Det går alltså att argumentera för att samtliga orsakssamband på något sätt berör skilsmässa, även om orsakssamband 14 i stället benämner detta som ”pappan insåg att han skulle bli lämnad, bröt ihop ...”

6.2.3 Sammanfattning av Fas 2

För att sammanfatta de mest framträdande analysresultaten från Fas 2 visar jag först, i Tabell 8, de primära deltagarnas materiella processer som riktas mot barnen. I tabellen visar jag även en sammanställning av hur många av dessa som beskrivs som orsakade av något annat.

Tabell 8. Sammanfattning Fas 2

	Aktör	Barnen mål	Orsakat av
Mamman	8	2	-
Pappan	18	8	Mamman relationell x1 Mamman mental x1 Pappan mental x4

Av de åtta processer som pappan riktat mot barnen var det sex som återfanns i orsakssambanden. I tabellen står pappans mentala processer som orsak fyra gånger, samtliga av dessa beskrev dock fenomen som berör mamman genom till exempel ”skilsmässa”, ”att mamman inte vill leva under kontroll” och ”velat straffa mamman som har en ny pojkvän” (se Figur 9). Pappans ovilja och omöjlighet att *acceptera* dessa fenomen var det handlande som främst konstruerades som orsak till hans materiella handlingar.

Alltså tolkar jag det som att mamman konstrueras som en del av pappans mentala handlingar. Den process som inte direkt kan koppla orsaken till mamman är den som beskriver att pappan velat straffa mamman, men genom att hon benämns som ”mamman som har en ny pojkvän” skulle jag vilja påstå motsatsen.

Pappan kunde genom det höga antalet självreflexiva processer antas konstrueras som primärt ansvarig för stickskadorna. Han representerades även som aktör i samtliga våldshandlingar som riktades mot barnen. Ansvar för mordet och stickskadorna, i den här fasen, konstruerades främst utifrån pappans fysiska handlande. Mammans materiella handlande konstruerade till viss del hur det kan ha gått till efter mordet genom processer som ”ringde” och ”hittade”.

Ett visst mönster dök upp som kan säga något om hur ansvar konstrueras utifrån vad en fru och mamma *bör* göra, detta genom processer som ”lät (den konstiga typen komma in)”, ”lämnat (barnen ensam med en sådan individ)” samt ”inledde en relation med en ny man” – mer om det i diskussionen.

6.3 Analysresultat från Fas 3

Även Fas 3 inleds med en redovisning av de kvantitativa resultaten från min process- och deltagaranalys. Tabell 9 läses precis som de andra två kvantitativa tabellerna, kolumnernas procent baseras på raden längst ner.

Tabell 9. Process- och deltagaranalys, kvantitativt resultat Fas 3

	Materiell	Relationell	Mental	Verbal	Totalt
Förstadeltagare mamman	10 (33%)	11 (31%)	3 (33%)	0 (0%)	24 (32%)
Förstadeltagare pappan	20 (66%)	24 (69%)	6 (67%)	2 (100%)	52 (68%)
Totalt	30	35	9	2	76

Tabell 9 visar den största skillnaden hittills i hur frekvent mamman och pappan representeras som förstadeltagare. Mellan dem skiljer det 36 procentenheter och det kan således påstås att pappan tydligt konstrueras som den mest centrala deltagaren. I de tidigare faserna har denna skillnad inte varit lika påtaglig. Efter att media rapporterat att pappan häktats och orsakat sina stickskador utgör de materiella processerna inte längre merparten av materialet. Det kan vara ett resultat av att man nu successivt fått reda på vad som *gjorts*, därför börjar diskussionen konstruera *vad* eller *vem* som *har* eller *är*. De relationella processerna upptar 46 procent, materiella 39 procent, mentala 12 procent och de verbala endast tre.

6.3.1 Materiella processer och ansvar

Utifrån Tabell 9 presenteras pappan som aktör dubbelt så många gånger som mamman, 66 kontra 33 procent. I Tabell 10 visar jag återigen min fullständiga analys av de materiella processerna.

Tabell 10. Transitivetsanalys, materiellt handlande Fas 3

	Barnen mål	Pappan mål	Övriga mål	Mamman mål	Totalt
Mamman aktör	2 (20%)	2 (20%)	6 (60%)	0 (0%)	10
Pappan aktör	7 (35%)	4 (20%)	6 (30%)	3 (15%)	20
Totalt	9 (30%)	6 (20%)	12 (40%)	4 (13%)	30

Pappans handlingar riktas mot barnen sju gånger och mot honom själv fyra gånger. De självreflexiva handlingarna konstruerar endast händelser som rör självmord, dessa syns till viss del i Figur 11 där jag exemplifierar pappans materiella handlingar. Några mindre skillnader från Fas 2 syns dock, nämligen att mamman här återfinns som mål igen och förekommer främst som aktör i processer som riktas mot övriga mål.

Det höga antalet processer som riktas mot övriga mål kan förklaras av att mamman beskrivs ha ”kommit (hem, in dit)” samt att pappan ”inte förnekar brottet”. Bortsett från denna kategori är barnen fortfarande de som främst står som mål. I Figur 10 exemplifierar jag ett par processer som utgår från mamman och i Figur 11 processer som utgår från pappan.

	Aktör	Process	Andradeltagare	fortsättning
Exempel M19	[...] mamman	<u>kom</u>	hem.	
Exempel M20	Mamman	har <u>kommit</u>	hem	och <u>funnit</u> barnen döda.
Exempel M21	En neurotisk kvinna	<u>manövrerar</u> bort	pappan	från barnens liv
Exempel M22	Mamman	hade inte <u>lämnat</u>	honom själv	med barnen om han <u>var</u> psykotisk.

Figur 10. Aktör: mamman, exempel Fas 3

I figuren syns de handlingar som riktas mot övriga mål och pappan, i M20:s sista kolumn återfinns en av de processer som nämner barnen. Exempel M22 fångar upp liknande ideologier som snabbt nämndes i Fas 2, nämligen om vad en mamma *bör* göra. Tillägget att hon ”hade inte” skulle dock kunna ses som ett motargument till de beskrivningar som exemplifierades tidigare (Figur 7).

I den här fasen går det inte att utläsa ansvar för brottet genom mammans materiella processer, processkärnorna konstruerar främst hur hon kommit hem och hittat barnen förutom exempel M21 som analyserades under avsnitt 5.3. Jag återkommer dock till denna process i redovisningen av Fas 3:s orsakssamband.

	Aktör	Process	Andradeltagare	fortsättning
Exempel P20	[ja,] han	<u>slaktade</u>	barnen	och sedan försökte han <u>ta</u> sitt liv!
Exempel P21	[Otroligt iskallt och beräknande att] pappan	<u>mörda</u>	barnen	medan deras mamma <u>ligger på</u> sjukhuset.
Exempel P22	[Menar du då att] han	<u>hämnas p</u>	modern	och då för att hon <u>varit</u> typ otrogen?

Figur 11. Aktör: pappan, exempel Fas 3

Processkärnorna i Figur 11 konstruerar främst pappans våldshandlingar, i P20:s sista kolumn förekommer även en av de självreflexiva. Utifrån pappans processkärnor och handlingarnas riktning, kan dessa antas vara det som främst konstruerar ansvar. Processkärnorna skiljer sig från de förra faserna genom att de nu är något mer våldsamma, ”slaktade” och ”mörda” (exempel P20 och P21) beskriver brottet på ett annat sätt än till exempel ”ha ihjäl” och ”dödat” (Figur 8).

Man kan tolka dessa beskrivningar som att pappan konstrueras som mer vårdslös och aggressiv. Exempel P22 beskriver inte en våldshandling explicit, denna sats dissekteras dock närmare i avsnitt 6.3.2 eftersom den ingår i ett orsakssamband.

En anledning till att ansvarskonstruktionen inte har förändrats avsevärt i de materiella processerna kan vara för att materialet inte längre består av främst materiella processer. Som nämndes innan är det primärt relationella processer som processanalysen visar på (Tabell 9). Några av dessa processer återfinns i orsakssambanden som redovisas i nästa avsnitt.

6.3.2 Relationella och mentala orsakssamband

Orsakssambanden är, trots fasens långa tidsperiod och storleken på materialet, förvånansvärt få. I Figur 12 visas samtliga orsakssamband som identifierats.

Orsakssamband 15	[Menar du då att] han <u>hämnas p</u> modern och då <i>för att hon varit typ otrogen?</i>
Orsakssamband 16	Mamman <u>ville ta ut skilsmässa</u> och det räckte för att pappan skulle <u>löpa</u> amok.
Orsakssamband 17	[Ja-] <i>en neurotisk kvinna</i> <u>manövrerar bort pappan från barnens liv</u> , efter några år klarar han inte <u>bära</u> det och <u>ballade</u> ur.
Orsakssamband 18	Motivet till att han <u>dödade</u> sina barn tycks <u>handla</u> om att <i>hans fru ville lämna honom</i> .
Orsakssamband 19	Vad <u>var</u> pappans motiv att <u>döda</u> barnen? <u>Ville mamman skiljas?</u>
Orsakssamband 20	Han <u>passade på</u> när hon <u>var</u> borta, pappans motiv då <i>att straffa mamman?</i>

Figur 12. Orsakssamband Fas 3

Något nytt som analyseras i denna fas är subjektet ”motiv”, som dyker upp i samband med att förundersökningsprotokollet färdigställts. I orsakssamband 19 och 20 står pappan som ett genitivattribut

till detta subjekt, och i orsakssamband 18 är han *värde* till det *identifierade* ”motivet”, vilket resulterar i att jag ser dessa satser som förklaringar till varför pappan begår brottet. Orsakssamband 15, 19 och 20 understryker också mitt inledande påstående om att materialet inte längre intresserar sig för att konstruera vad som *hänt* eller *gjorts*, till följd av relationella processer som ”varit”, ”handla om” och ”var”. Orsakssambanden visar att mammans mentala processer fortfarande konstrueras som orsaken till pappans fysiska handlingar. En del av reaktionerna konstrueras till viss del hur pappan uppfört sig genom att ”löpa amok” och ”ballade ur”, vilket inte explicit uttrycker handlingar som syftar på våldsamhet. Jag tolkar dock dessa som implicita konstruktioner av brottet.

Fem av sex handlingar konstrueras sedermera som reaktioner på mammans handlande, det är endast i orsakssamband 20 jag tolkar det förorsakade handlandet som tillhörande pappan. Detta orsakssamband visar också ”pappans motiv” som en reaktion och innehåller inte en explicit process men kan tänkas höra ihop med ”passa på”. Kontextuellt utläser jag ”passa på” och ”pappans motiv” som implicita våldshandlingar, varför resultatet blir att pappans mentala önskan ”att straffa” motiverar honom till att mörda barnen, när mamman var borta. Liknande tolkning gör jag för orsakssamband 15, där ”hämnas” också implicit är en våldshandling orsakad av att mamman ska ha varit ”typ otrogen”. Jag menar att hämnaden får sin betydelse genom att hänvisa till mordet, samma tolkning gör jag för ”straffa”.

6.3.3 Sammanfattning av Fas 3

Fasens viktigaste resultat syns i Tabell 11 där jag visar materiella handlingar som riktas mot barnen och hur många av dessa som återfinns i orsakssambanden. Detta följs av en skriftlig sammanfattning.

Tabell 11. Sammanfattning Fas 3

	Aktör	Barnen mål	Orsakat av
Mamman	10	2	-
Pappan	20	7	Pappan mental x1 Mamman relationell x1 Mamman mental x3 Mamman materiell x1

I Fas 3 förklarades pappans handlingar mot barnen till stor del genom orsakssamband, sex av sju våldshandlingar beskrevs som reaktioner på mammans materiella, relationella och mentala processer. 100 procent av mammans mentala processer konstruerades som orsak till pappans fysiska handlingar. Mammans handlingar konstruerades inte som en reaktion på något annat handlande.

Utifrån den kvantitativa analysen visade sig relationella processer vara den processtyp som förekom oftast, i dessa stod pappan som förstadedeltagare i 69 procent. Denna ökning kan vara ett resultat av att media rapporterat att pappan häktats. Till skillnad från föregående faser konstruerades pappan flest gånger i alla processtyper.

De materiella processerna kunde tolkas som något oförändrande för ansvarskonstruktionen till följd av att pappans självreflexiva processer ökade, mammans materiella processkärnor inte beskrev våldshandlingar och att pappans processkärnor fortsatte beskriva mordet. Beskrivningarna av att pappan ”löpt amok” och ”ballat ur” som orsakats av mamman kan tolkas som att hon konstrueras som ansvarig för pappans reaktion och det efterföljande mordet. Vilket även syntes i Fas 1 och 2.

6.4 Medias påverkan

I det här avsnittet summerar jag hur de primära deltagarnas deltagarroll utvecklats i faserna. Innan dess presenterar jag en kvantitativ processanalys för att visa hur diskursen rört sig i takt med medias rapportering. Tabell 12 visar den procentuella fördelningen av processtyperna utifrån det fullständiga materialet i varje fas.

Tabell 12. Kvantitativ processanalys, samtliga.

	Fas 1	Fas 2	Fas 3	Totalt
Materiella	35 (47%)	26 (47%)	30 (39%)	91 (44%)
Relationella	24 (32%)	16 (29%)	35 (46%)	75 (36%)
Mentala	15 (20%)	12 (22%)	9 (12%)	36 (17%)
Verbala	1 (1%)	1 (2%)	2 (3%)	4 (2%)
Totalt	75	55	76	206

I tabellen syns nyhetsrapporteringens påverkan genom dess kolumner. Förekomsten av materiella processer höll sig någorlunda stabilt i Fas 1 och 2 för att sedan sjunka med åtta procentenheter i Fas 3. De relationella processerna följde liknande mönster men ökade drastiskt med 18 procentenheter i Fas 3.

Den processtyp som knappt förekommit alls är de verbala processerna, som inte överstigit mer än 3%. I Fas 1 var den procentuella fördelningen av processtyperna någorlunda jämlig, vilket kan ha flera förklaringar men kan möjligt vara ett resultat av att medias rapportering var knapphändig. Därför kan det varit av intresse att konstruera både vilka det handlar om, vem som gjort vad, vilka de är och hur de känner varandra. Fas 2 dominerades av de materiella processerna, precis som i Fas 1. Det var inte förrän i Fas 3 som de relationella processerna tog upp större delen av materialet.

Under Fas 3 hade mycket av händelseförloppet klargjorts och rapporterats av media, vilket kan ge en förklaring till varför vad som *hänt* inte längre var diskursivt intressant. De mentala processerna sjönk här till tolv procent från att ha hållit sig ganska stabilt runt 20 procent i de föregående faserna, det kan vara ett resultat av att pappans motiv till viss del klargjorts.

Tabell 12 kan slutligen tänkas visa hur media styrt vad diskursen ansett var viktigt att konstruera samt diskutera. Men för att se om media påverkat den faktiska ansvarskonstruktionen presenterar jag, i Tabell 13, en analys av de primära deltagarnas representation som aktörer i varje fas.

Tabell 13. Aktörsrollen, Fas 1, 2 och 3

	Fas 1	Fas 2	Fas 3	Totalt
Mamman aktör	18 (51%)	8 (31%)	10 (33%)	36 (40%)
Pappan aktör	17 (49%)	18 (69%)	20 (66%)	55 (60%)
Totalt	35	26	30	91

Pappan konstrueras som aktör i 60 procent av samtliga 91 materiella processer, medan mamman återfinns som aktör i 40 procent. Det är endast i Fas 1 som mamman står som aktör oftare än pappan, där positioneras hon även som förstadeltagare i 57 procent av fasens processer. I Fas 2 uppstod det största procentuella glappet i vem som representerades som aktör. Media rapporterade här att mamman friats från misstankar men har ännu inte specificerat varför pappan fått sina skador. Detta kan vara förklaringen till varför mammans förekomst som aktör minskade och varför pappans ökade.

I Fas 3 var glappet fortsatt stort men inte lika påtagligt som i Fas 2. Pappans representation som aktör minskade med tre procentenheter och mammans med två. Media specificerade här både att pappan häktats och att han åsamkat sig själv stickskadorna. Vilket kan förklara både varför mamman inte längre förekom i våldshandlingar och varför pappans materiella processer beskrevs som mer hänsynslösa.

6.5 Materialets reaktioner och orsaker

Innan jag går över till det studiens sista avsnitt (7) vill jag sammanställa de 20 orsakssamband som redovisats i studien. Fokus läggs på pappans våldshandlingar mot barnen och hur ofta de konstruerats som en reaktion (se Figur 6, 9 och 12 för samtliga orsakssamband). I Tabell 14 nedan, visar jag andelen av dessa som konstrueras som reaktion och vilka processer som konstrueras som orsak.

Tabell 14. Pappans våldshandlingar mot barnen, andel reaktion och orsaker

	Pappan aktör + barnen mål	Reaktion	Orsak
Fas 1	9	6	Mamman mental x6
Fas 2	8	6	Pappan mental x4 Mamman mental x1 Mamman relationell x1
Fas 3	7	6	Mamman relationell x1 Mamman materiell x1 Mamman mental x3 Pappan mental x1
			Mamman x13 Pappan x5
Totalt	24	18	

Utifrån tabellen blir det tydligt att 75 procent av pappans våldshandlingar mot barnen konstrueras som reaktioner på något annat. Mammans handlingar konstrueras som orsak totalt 13 gånger (72 %), tio av

dessa är mentala. Pappans mentala orsaksprocesser kan dock inte ses som endast tillhörande honom. I Figur 13 visar jag några av dessa.

	Pappans mentala orsakshandlingar
Fas 1: Orsakssamband 3	<i>kvinnan vill separera, mannen vill inte.</i> Det slutar med att han <u>knivhugger</u> kvinnan och <u>dödar</u> barnen.
Fas 2: Orsakssamband 11	<i>Kränkta man som inte kan acceptera att kvinnan inte vill leva under kontroll längre och därför tar han ihjäl det finaste hon har (r.i.p barnen) och sen försöker han begå självmord ...</i>
Fas 3: Orsakssamband 20	Han <u>passade</u> på när hon <u>var</u> borta, pappans motiv då <i>att straffa mamman?</i>

Figur 13. Orsak: pappans processer

I de fall som pappan konstrueras som orsak till brottet återfinns endast hans mentala processer. Samtliga nämner mamman, antingen som fenomen eller i en anförd sats. I orsakssamband 3 kan pappans ovilja ses som en reaktion som i sin tur förorsakar att han ”knivhugger” och ”dödar”.

Pappans mentala processer konstruerar alltså inte en individuell önskan om att han *vill* mörda barnen, samtliga skulle kunna ses som beroende av mammans existens. I Figur 13 exemplifierar jag några förorsakande handlingar som tillhör mamman.

	Mammans orsakshandlingar
Fas 1: Orsakssamband 5	[Kan vara att] <i>hustrun ville skiljas.</i> Maken <u>blir</u> vansinnig och <u>dödar</u> barnen för att sedan försöka <u>ta</u> livet av sig själv
Fas 2: Orsakssamband 13	[Kan sätta mitt arsle på att] <i>hon ville skiljas.</i> Han <u>dödade</u> barnen o försökte <u>döda</u> sig själv!
Fas 3: Orsakssamband 19	Vad <u>var</u> pappans motiv att <u>döda</u> barnen? <i>Ville mamman skiljas?</i>

Figur 14. Orsak: Mammans processer

Flertalet av processkärnorna beskriver mammans vilja och fenomenet *skiljas*. Figur 14 visar att hon konstrueras dels som orsak till pappans våldshandlingar mot barnen och mot honom själv dels som en motivation till mordet (19). Anledningen till att mammans våldshandlingar mot barnen inte redovisas är för att endast en förekommer som en reaktion, där orsaken också utgörs av henne (Orsakssamband 1 Figur 6).

7 Diskussion

I detta avslutande avsnitt sammanfattar och diskuterar jag mina resultat. Det är även här jag intar en kritisk position i sammanförandet av studiens resultat och den samhällsliga kontexten. Jag inleder med att diskutera ansvarskonstruktionen utifrån ideologiska föreställningar om kön och föräldraskap. Ett kortare avsnitt där jag ställer mig kritisk till studiens metod, urval och resultat avslutar diskussionsdelen.

7.1 Ansvarskonstruktion: kön, föräldrar och media

Ett centralt resultat i studien är att ansvarsfördelningen i diskussionerna inte förändras i takt med att ny information tillkommer och mammans *juridiska* oskuld klargörs. Trots att pappan allt oftare representeras som ensam aktör i våldshandlingarna fortsätter mamman fungera som motivation och orsak till pappans agerande. Detta pekar på att ansvar i materialet inte primärt konstrueras utifrån fakta om brottet, utan utifrån mer stabila föreställningar om kön, föräldrar och kvinnors roll.

Det faktum att man inte vet vad som hänt eller vem som gjort vad resulterar i att Fas 1 är den vars diskussion kan antas främst utgå från förutfattade meningar. Detta eftersom kontexten formar diskursen och diskursen formar kontexten (Fairclough 2010). Här behandlar diskursen mammans civilstatus, hur hon påverkat pappans mentala hälsa och vilken metod hon kan ha använt för att mörda sina barn. Att mamman konstrueras som en del av ”en pojkvän”, ”knullade mannens hjärna så pass mycket att han började få psykiska besvär” och ”lagt en kudde över barnens ansikte och helt enkelt kvävt dem” ger uttryck för de föreställningar om kvinnor som tidigare identifierats (McLaren 2012).

Mamman konstrueras som ansvarig för pappans våld, samtidigt som pappans ansvar förminskas, rationaliseras och beskrivs som en reaktion. Resultaten indikerar att mamman genomgående framställs som ansvarig för pappans emotionella och relationella stabilitet, brottet blir därför en reaktion på att hon misslyckats med dessa uppgifter. I 72 procent av de våldshandlingar som pappan riktar mot barnen konstrueras mammans handlingar som en utlösande faktor. Pappans våld mot barnen konstrueras därför som ett avvikande, men begripligt, svar på relationella omständigheter snarare än som ett självständigt handlande.

Samtidigt så återfinns inte pappan som orsak överhuvudtaget till mammans materiella handlingar, ett resultat som också Sparks m.fl (2024) kommer fram till. Det som orsakat hennes handling utgörs av att hon ska ha förlorat vårdnaden, ett påstående som utgår från att den ”goda modern”-diskursen (McLaren 2012) existerar och påverkar hur mamman representeras. Hennes våld mot barnen konstrueras därför som ett resultat av att hon inte var en tillräckligt bra mamma. Mammans ”vilja att skiljas” förekommer genomgående som orsak, en orsak som inte hade konstruerats som aktuell om detta inte redan sågs som ett ”brott” mot pappan. Till följd av detta skyntas även den heteronormativa diskurs som McLaren (2012, s. 440–441) menar låser fast kvinnor i förhållanden. Att pappan mördar barnen konstrueras sedermera som en konsekvens av att mamman ”inte längre ville leva under kontroll” och

”vill skiljas” (orsakssamband 11 och 5). Att pappan å andra sidan beskrivs ha mördat ”det finaste hon har” kan vara en diskursiv strategi för att konstruera pappan som emotionellt obunden till barnen. Barnen kan då ses som endast en förlängning av mamman, som pappan genom processkärnorna vill ”hämnas på” och ”straffa”. I min mening är dessa konstruktioner också bevis på det den tidigare forskningen menar placerar mamman som primär förälder (se till exempel Ghanbarial och Yeilaghi 2024). Pappan beskrivs i Fas 1 ha syntts till i kvinnliga kläder och klackar, utifrån detta konstrueras han som ”snäll” och en ”tönt” som ”skulle inte kunna skada någon” (exempel P10 och P11). Dessa attribut konstrueras dock inte som en förmildrande omständighet för mamman, som ju också kan tänkas ha på sig kvinnliga kläder, i stället konstrueras hon som ansvarig för att ha ”klätt ut honom till kvinna” till följd av ”hennes fetisch”. Dessa exempel realiserar både diskursiva erfarenheter om vad som är kvinnligt, och vad som således också är omanligt. Samtidigt konstrueras pappans potentiella könsidentitet som avvikande och som en ”fetisch”.

Tidigare forskning visar att juridiska domar oftast är ”snällare” mot mammor som begår barnamord, medan pappors straff blir hårdare (Johnson och Dawson 2024, s. 3–4). Utifrån mammans förekomst som orsak och, inledningsvis, framträdande roll som förstadedeltagare, verkar hon dock vara den som diskursivt straffas hårdast. Precis som den tidigare forskningen om mödrars ansvar för barn visar mina resultat således på liknande tendenser, att mammor ingående granskas och förväntas vara den som skyddar barnen vilket osynliggör pappans våld och ansvar (Stewart 2021; Wild 2023). Även i konstruktionerna där mamman ”släppt in den konstiga typen” och ”lämnat honom ensam med barnen”, skymtas denna beskyddande, omhändertagande och moderliga ideologin (McLaren 2012; Stewart 2021; Wild 2023).

Utifrån mina resultat och identifierade faser upplevs nyhetsrapporteringen inte omfördela ansvar på det sätt som skulle kunna förväntas när ny information tillkommer. Även om vissa förändringar kan observeras i vem som utför materiella våldshandlingar i olika faser, kvarstår de övergripande mönstret för ansvarskonstruktionen genom kausala samband. Just vikten av nyhetsmediernas rapportering diskuterar även Sparks m.fl. (2024, s. 727), men speciellt Simington och Farmer (2024, s. 566) understryker att det narrativ nyhetsmedia förmedlar både upprätthåller och utgår från samhällets verklighetsuppfattning. Att Expressen väljer att nämna område och publicera en bild uppfattas utifrån min analys som mer onyttigt än nyttigt. Men huruvida media bör publicera knapphändig information i stället för att invänta juridiska domar får besvaras vid ett annat tillfälle. Utifrån mitt material resulterar dock denna inledande rapportering i att en oskyldig mamma, vars man mördat deras son och dotter, hängs ut med både bild och adress. Den tidigare forskningen som presenterades under avsnitt 2 visar analyser och resultat som främst hämtats från australiensiska och engelska studier. Det är dock tydligt att de diskurser som identifierades i dessa även förekommer i mitt material, möjligtvis att västerländska värderingar är den gemensamma nämnaren.

Sammanfattningsvis resulterar min analys i att två olika former av ansvar konstrueras: ett materiellt ansvar knutet till pappans våldshandlingar och ett moraliskt ansvar knutet till mammans vilja. Mina resultat bidrar till den tidigare forskningen om mödrar och ansvar genom att erbjuda en språkvetenskaplig fördjupning av hur vardagligt språkbruk reproducerar, och upprätthåller, de ideologier som definierar kvinnor och mammors handlingsutrymme. Att pappans våld genomgående rättfärdigas och begripliggörs i min analys får konsekvenser för hur mäns våld också ursäktas i offentliga samtal. Med det vill jag understryka vikten av att språkvetenskaplig forskning fortsätter att kritiskt analysera samhällliga föreställningar om omsorg, skuld och föräldraskap i fall där barn far illa. I nästa avsnitt diskuterar jag fler förslag för den framtida forskningen.

7.3 Kritisk reflektion och framtida forskning

Mina resultat utgår endast från ett forum som behandlar ett fall, det innebär att resultaten inte nödvändigtvis speglar alla svenska forum där brott mot barn diskuteras. Jag vill också påstå att fler språkvetenskapliga studier på digitalt språkbruk, kanske specifikt i anonyma forum, behövs för att utvidga fältet.

I mitt material förekommer även flera diskurser som inte analyseras, bland annat transfobi, rasism och kvinnofientlighet, dessa maktordningar har också en påverkan på ansvarskonstruktionen, för att kritiskt granska hur dessa samverkar hade en intersektionell analys också varit motiverad. Utifrån att Expressen nämner vilket område det handlar om finns det till exempel flertalet kommentarer, som inte samlades in för min studie, som endast utgår från samhällliga uppfattningar om personer som bor där. Att använda SFG som metod för att kritiskt analysera förtryckande diskurser visade sig fungera väl. Genom att analysera deltagare, processer och orsakssamband kunde jag generera resultat om hur ansvar indirekt konstrueras mellan föräldrar. Ett resultat som hade varit svårare genom exempelvis korpusanalys (se till exempel Baker 2023). Alla analyser, figurer och tabeller har utförts manuellt genom flera närläsningar av materialet, det finns därför risk för vissa felmarginaler, vilket korpusanalys oftast inte genererar. I min studie är forumskribenterna inte heller en egen deltagarkategori, detta innebär att resultaten bör förstås som diskursiva mönster snarare än som uttryck för individuella attityder.

Att endast analysera språkbruket genom den ideationella metafunktionen gör dock att dess betydelse i de andra två kan gå förlorade (Holmberg, Karlsson & Nord 2019, s. 10). En analys av språkhandlingar och modalitet genom den interpersonella metafunktionen hade kunnat erbjuda större kontraster för min studie. I studiens inledning och bakgrund nämnde jag min egen relation till brottet och har genomgående förtydligat mina egna tolkningar, detta gör jag som en del av att klargöra min egen forskarposition (se till exempel Hornscheidt & Wojahn 2017). Jag anser dock inte att mina förkunskaper om, och närhet till, fallet påverkat mina resultat i den utsträckning att dessa inte kan ses som vetenskapligt motiverade.

Referenser

- Baker, P. (2023). *Using Corpora in Discourse Analysis*, London: Bloomsbury.
- Boréus, K. & Seiler Brylla, C. (2018). Kritisk diskursanalys. I: Boréus, K. & Bergström, G. (red.) *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur, s. 305–351.
- Expressen (2024). *Utredar misstänkt grovt brott*.
<https://www.expressen.se/nyheter/sverige/utredar-misstankt-grovt-brott/> [2025-11-10]
- Fairclough, N. (2010). *Critical Discourse Analysis. The Critical Study of Language*. London & New York: Routledge.
- Ghanbarian, A. & Nouredin, Y. (2024). Online discourse and Gender Roles in Parenting: Evidence From Mothering.com Forums. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 0(0), s. 1–10. doi: 10.1177/10664807241292059
- Holmberg, P. & Karlsson, A-M. (2006). *Grammatik med betydelse. En introduktion till funktionell grammatik*. (Ord och stil. Språkvårdssamfundets skrifter 37.) Stockholm: Hallgren & Fallgren.
- Holmberg, P., Karlsson, A-M. & Nord, A. (2019). Funktionell grammatik och textanalys. I: Holmberg, P., Karlsson, A-M. & Nord, A. (red.) *Funktionell textanalys*. Lund: Studentlitteratur, s. 7–18.
- Hornscheidt, L. & Wojahn, D. (2017). Aktivistisk språkvetenskap. I: Håkansson, D. & Karlsson, A-M. (red.) *Varför språkvetenskap? Kunskapsintressen, studieobjekt och drivkrafter*. Lund: Studentlitteratur, s. 269–290.
- Idevall Hagren, K. (2014a). »Politiskt korrekt« och normaliseringen av rasism. En diskursanalys av positioneringar och underliggande perspektiv i ett kommentarsfält. *Språk och stil* NF 24, s. 101–132.
- Idevall Hagren, K. (2014b). ”Ge mig dina källor på det innan jag tror på det, fram till dess kommer jag skratta åt det påståendet”. En språkvetenskaplig studie av relationer i ett kommentarsfält online. I: Edlund, A-C., Edlund, L-E. & Haugen, S. (red.) *Vernacular Literacies – Past, Present and Future*. Umeå: Umeå University & Royal Skyttean Society, s. 77–89.
- Idevall Hagren, K. & Westberg, G. (2024). *Kritisk diskursanalys. En språkvetenskaplig introduktion*. Lund: Studentlitteratur.
- Johansson, L-E. & Karlsson, A-M. (2017). Från korrelation till konstruktion. Om språkvetarna och det sociala, från variationslingvistik till diskursanalys. I: Håkansson, D. & Karlsson, A-M. (red.) *Varför språkvetenskap? Kunskapsintressen, studieobjekt och drivkrafter*. Lund: Studentlitteratur, s. 57–74.

- Johnson, A. & Dawson, M. (2024). Felicide and criminal justice outcomes: Are maternal and paternal perpetrators treated differently? *Child Abuse and Neglect*, 157, s. 1–13.
doi: <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2024.107019>
- Karlsson, A-M. (2019). Texters ideationella grammatik. I: Holmberg, P., Karlsson, A-M & Nord, A. (red.) *Funktionell textanalys*. Lund: Studentlitteratur, s. 21–37.
- Khosravini, M. & Unger W., J. (2016). Critical Discourse Studies and Social Media: Power, Resistance and Critique in Changing Media Ecologies. I: Wodak, R. & Meyer, M. (red.) *Methods of Critical Discourse Studies*. London: Sage, s. 205–233.
- Ledin, P. & Nyström Höög, C. (2017). Från sats och mening till form och färg. I: Håkansson, D. & Karlsson, A-M. (red.) *Varför språkvetenskap? Kunskapsintressen, studieobjekt och drivkrafter*. Lund: Studentlitteratur, s. 75–90.
- Machin, D. & Mayr, A. (2023). *How to Do Critical Discourse Analysis: A Multimodal Introduction*. Los Angeles: SAGE.
- Mackenzie, J. & Zhao, S. (2021). Motherhood online: issues and opportunities for discourse analysis. *Discourse, Context & Media*. 40, s. 1–4. doi: <https://doi.org/10.1016/j.dcm.2021.100472>.
- McLaren, J. H. (2012). (Un)-blaming mothers whose partners sexually abuse children: in view of heteronormative myths, pressures and authorities. *Child and Family Social Work*, 18, s. 439–448. doi: 10.1111/j.1365-2206.2012.00863.x
- Orrbén, S. (2023). ”Han hade sin penis i henne” – Representationer av agerande kroppar i sexualbrottsdomar. *Tidskrift för genusvetenskap*, 43 (2–3), s. 148–173.
doi: <http://dx.doi.org/10.55870/tgv.v43i2-3.10684>
- Postmes, T., Spears, R., Sakhel, K. & de Groot, D. (2001). Social influence in computer-mediated communication: The effects of anonymity on group behavior. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27(10), s. 1243–1254. doi: 10.1177/01461672012710001
- Seiler Brylla, C., Westberg, G. & Wojahn, D. (2018). C som i kritik. Kritiska perspektiv inom text- och diskursstudier. I: Seiler Brylla, C., Westberg, G. & Wojahn, D. (red.) *Kritiska text- och diskursstudier*. Stockholm: Elanders, s. 9–36.
- Simington, A. & Farmer, C. (2024). Australian news media portrayals of filicide: depictions of mental health and the flawed mother trope. *Crime Law and Social Change*, 82(3), s. 563–588.
doi: 10.1007/s10611-024-10158-6
- Sparks, B., Vione, K., & Fido, D. (2024). Bad parents? Evaluating judgements of infant homicides. *Psychiatry, Psychology and Law*, 31(4), s. 725–747.
doi: 10.1080/13218719.2023.2206876

- Stewart, S. (2021). A mother's love knows no bounds: Exploring 'good mother' expectations for mothers involved with children's services due to their partner violence. *Qualitative Social Work*, 20(3), s. 681–702. doi: 10.1177/1473325020902249
- Södertälje tingsrätt dom 19 december 2024 i mål nr B 1357–24
- Van Dijk, T. A. (2015). Critical Discourse Analysis. I: Tannen, D., Hamilton, H. E. & Schiffrin, D. (red.) *The Handbook of Discourse Analysis*. Oxford: Wiley Blackwell, s. 462–485.
- Van Leeuwen, T. (2008). *Discourse and Practice: New Tools for Critical Analysis*. Oxford: Oxford University Press.
- Wild, J. (2023). Gendered Discourses of Responsibility and Domestic Abuse Victim-Blame in the English Children's Social Care System. *Journal of Family Violence*, 38 (7), s. 1391–1403. doi: <https://doi.org/10.1007/s10896-022-00431-4>
- Wodak, R. & Meyer, M. (2016). Critical Discourse Studies. History, agenda, theory and methodology. I: Wodak, R. & Meyer, M. (red.) *Methods of Critical Discourse Studies*. London: Sage, s. 1–22.